अथपंढुरंगमाहात्म्यप्रारंभः॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॐनमोजीआदिपुरुषादिगंबरा॥ जयजयभी
मातीरविहारा॥पांडुरंगारुक्मिणीवरा॥ भुवनसुंदराश्रीविठ्ठला॥१॥ज
यजयसद्गुरुपंचास्यरा॥प्रसन्नरूपापरात्परा॥श्रीब्रह्मानंदउदारा॥सद्ज्ञ
ानसागरागुरुराया॥ २॥पद्मपुराणीचेंउत्तम॥श्रीपांडुरंगमाहात्म्य॥वदवीं
जिव्हेपरम॥सुखसागरुउचंबळे॥ ३॥ऐसेंऐकतांचिदयाळु॥ह्मणेहेंक
थातूंवदनिर्मळ॥तेंमाहात्म्यऐकतांसकळ॥महादोषनासती॥ ४॥ब्रह्मा
नंदश्रीधर॥श्रोतेयांविनवीवारंवार॥पांडुरंगमाहात्म्यकथासार॥येथोनि
आतांपरिसाजे॥ ५॥हिमवंतकुमरीहोऊनिसप्रेम॥शिवासीपुसेपांडुरंग-
माहात्म्य॥पंढरीसयाक्याभेघश्याम॥कायकारणराहावया॥ ६॥शिव-
ह्मणेऐकगौरी॥पूर्वीविष्णुअसतांवैकुंठपुरी॥वर्तलीएकनवलपरी॥तेंचि
ऐकावीसादर॥ ७॥सहस्रनेत्राचीललना॥शचीआलीहरिभेटावयादर्श-

ना॥ नमूनियांवैकुंठराणा॥ मधुरवचनींबोलत॥८॥ ह्मणेस्वामीमुरा
री॥ मीबैसेनतुमच्याअंकावरी॥ ऐसीइच्छाअंतरीं॥ उठलीमाझ्या
भगवंता॥९॥ ऐसेंऐकोनिहांसलाहरी॥ ह्मणेतूंसाठसहस्रवर्षेंतपक-
रीं॥ त्यावरीजाणकृष्णावतारीं॥ राधासुंदरहोशीलतूं॥१०॥ मगद्वारके
माझारी॥ इंदिरारुक्मिणीलक्षणभरी॥ तुजबैसवीनअंकावरी॥ सत्यसाचार
कामिनी॥११॥ ऐसेंऐकूनियांवचन॥ शचीनेंतपकेलेंदारुण॥ तेचिरा-
धिकाहोउन॥ गोकुळासीपातली॥१२॥ बाळपणीभोगिलाकृष्ण॥ म
गमथुरेसीगेलेमनमोहन॥ वियोगनसाहवेह्मणोन॥ गुप्तझालीराधिका॥
१३॥ वेषपालटूनिमागुती॥ तेचिप्रगटलीद्वारकेप्रती॥ देखोनियांरुक्मि
णीपती॥ हास्यवदनकरीराधिका॥१४॥ मगसंतोषोनिजगज्जीवन॥ राधि
केसीआलिंगुन॥ अंकींघेतलीबैसऊन॥ परमलावण्यरूपतियेचें॥१५॥ तें

रुक्मिणी देखोनी ॥ क्रोधायमान झाली मनीं ॥ तत्काळ चालिली रुसो-
नी ॥ ह्मणे याचें वदन न पाहें मी ॥ १६ ॥ पाहोनियां एकांत स्थान ॥ तप मांडि
लें दारुण ॥ मज शोधावया जगज्जीवन ॥ येईल आपण याठायां ॥ १७ ॥ दं
डकारण्य गोदातीर ॥ तिचे उत्तरे तीर्थ सुंदर ॥ त्याहूनि विशेष अपार ॥ द-
क्षिण दिशे तीर्थे असती ॥ १८ ॥ दक्षिण कोल्हापुर क्षेत्र ॥ काशीहूनि शतगु
णें थोर ॥ तेथें वसतां अहोरात्र ॥ होय उद्धार प्राणियां ॥ १९ ॥ त्याचे द्वादश-
योजन पूर्वे ॥ कृष्णातीर सुंदर बरवें ॥ तें पूर्ण क्षेत्र जाणावें ॥ अति उत्तम-
साजिरें ॥ २० ॥ त्या तीर्थी करितां स्नान ॥ जन्मांतरींचे दोष दारुण ॥ निघोनि जा
तील लागलांक्षण ॥ करी पावन सर्वांसी ॥ २१ ॥ त्याचे उत्तरे द्वादश योजनें थोर
॥ दिंडिरवन महाघोर ॥ लोहदंड पूर्ण क्षेत्र ॥ नाम तया जाणपां ॥ २२ ॥ षोडश-
गांवें गोदातीर ॥ त्याचे उत्तरे सीनद्वार ॥ क्षेत्राचे पश्चिमेस करवीर ॥ द्वादश

योजनेंनेमस्त ॥ २३ ॥ तयादिंडीरवनीं ॥ तपकरीरुक्मिणी ॥ सर्वसौभाग्य
कारिणी ॥ तेथेंरुसोनबैसली ॥ २४ ॥ इकडेद्वारकेंतकायझालेंवर्तमान ॥ ज-
गन्निवासतोश्रीकृष्ण ॥ रुक्मिणीच्यावियोगेंकरून ॥ खेदेंक्षीणझालाअसे
॥ २५ ॥ ह्मणेकोणीकडेगेलीरुक्मिणी ॥ आत्तांपाहूंकोणेवनी ॥ परमघाबरा
चक्रपाणी ॥ हिंडेवनीएकलाची ॥ २६ ॥ सर्वतीर्थेंक्षेत्रेंपाहात ॥ आलागोकु-
ळासीत्वरित ॥ गोपाळगाईघेउनीसमस्त ॥ चालिलात्वरितदक्षिणे ॥ २७ ॥
गाईराखावयाचावेत ॥ तोचिदंडकरींघेत ॥ शंखतोचिकमंडलूनिश्चित ॥
झालाविरक्तसंन्यासी ॥ २८ ॥ गळांवनमाळांचेभार ॥ श्रीवत्सांकितमनोह
र ॥ मस्तकीरुळतीकबरीभार ॥ मकराकारकुंडलें ॥ २९ ॥ नीळजीमूतव
र्णसुंदर ॥ झालाविरक्तदिगंबर ॥ प्रभालोपतीसहस्रदिनकर ॥ इंदिरा
वराचेनिजाणिजे ॥ ३० ॥ सवेंगाईआणिगोपाळ ॥ आपणमध्येंघननी

क॥वदनसाजिरेंवेल्हाळ॥धरिलाबाळवेषतेणे॥३१॥स्रवणवर्हासुंद
र॥माजीवेष्टिलीयापरिकर॥झालाबाळरूपीदिगंबर॥इंदिरावरस्वामी
तो॥३२॥वनोपवनेंशोधीकमळनेत्र॥तोंदृष्टीदेखिलेंलोहदंडक्षेत्र॥दं
डीरवनतेंसुंदर॥अतिपवित्रसाजिरें॥३३॥वेणूनादींगोपाळटाकुनी॥
पुढेंएकलाचीचक्रपाणी॥प्रवेशलादंडीरवनीं॥ह्मणेंययेंरुक्मिणीपा
हांपां॥३४॥वनीनामघेऊनिबाहे॥अहोरुक्मिणीह्मराधितनये॥परम
नेत्रेममप्रिये॥आलीसकायसांगपां॥३५॥परमसुंदरलागलेंवन॥अ
शोकचंपकचंदन॥जाईजुईरातांजन॥बकुळशेवंतीमोगरे॥३६॥आंबे
दाळिंबीनारीकेळी॥सघटदाटवनस्थळी॥सूर्यकिरणभूमंडळीं॥कदा
काळींदृष्टीपडेना॥३७॥हस्तलववलेभूमीपर्यंत॥त्यांतशोधीतभगवंत॥
तोंदृष्टीदेखिलीअकस्मात॥तपकरीतबैसली॥३८॥दृष्टीदेखोनिकम

रीं॥तेयुगींच्याकृष्णावतारीं॥तपकरीतरुक्मिणी॥५४॥शिवह्मणेऐक
पार्वती॥दिंडिरवनत्यासिह्मणती॥साक्षेपेंकथानिगुती॥तुजसांगतों
ऐकपां॥५५॥त्यावनामाजीअद्भुत॥दिंडिरनामेंअसेंदैत्य॥तोचालों-
नेदीसूर्याचारथ॥लोकसमस्तपीडिले॥५६॥मगसकळदेवऋषीमिळू
न॥श्रीहरीसगेलेशरण॥मगबोलिलानारायण॥मल्लिकार्जुनमीहोतों
॥५७॥पूर्वींराजानामेंश्रीचंद्र॥तेणेंआराधोनित्रिनेत्र॥रेतकुंडींतपदुर्धे
र॥सहस्रवर्षेंपैंकेलें॥५८॥मगश्रीचंद्रासिह्मणेचंद्रशेखर॥तूंमागइ-
च्छीतवर॥येरुह्मणेपुत्रदेईंसाचार॥मत्यक्षश्रीवरदुसरा॥५९॥हर-
ह्मणेनृपवरा॥विष्णूचयेईलतुझ्याउदरा॥मगश्रीचंद्राच्यामंदिरा॥श्री
वरआलासाक्षांत॥६०॥नामठेविलेंमल्लिकार्जुन॥वीसवर्षेंझालिया ४
पूर्ण॥मृगयेकारतांदिंडीरवन॥प्रवेशलाअकस्मात॥६१॥दिंडीरदें-

त्यआणिमल्लिकार्जुन॥ सहस्रवर्षयुद्धदारुण॥ झालेंपरीदैत्यकठिण
॥ नाटोपेचीसर्वथा॥६२॥ मगगदाप्रहारेंकरून॥ दैत्यासिमारीमल्लि-
कार्जुन॥प्राणजातांमुखेंस्मरण॥म्हणेहरहरावेकैसेंझालें॥६३॥नाम-
स्मरतांत्रिजगन्नाथ॥देहांतींप्रगटलाअकस्मात॥म्हणेप्रसन्नझालों
मागतवरित॥येरूबोलतप्रेमभरें॥६४॥लोहदंडींमजमृत्युझाला॥लो
हदंडनामयाक्षेत्राला॥येथेंनगरनायकअसेवहिला॥मल्लिकार्जुनअं
शतुझा॥६५॥तीर्थानामसूर्यतीर्थ॥दर्शनेंप्राणीहोयमुक्त॥मजगदे-
नेंझालामृत्य॥गदातीर्थसन्यनामयेथें॥६६॥हींगदाजेंआलिंगिती॥त
यासीनाहींपुनरावृत्ती॥तेथेंचेंमृत्तिकेनेंनिश्चिती॥पिशाचेंपळतीएकपा
॥६७॥माझ्यानामेंकरून॥यासम्हणतीदांडरवन॥स्वामीतुवांहीयेथेंरा
हून॥हेंवनउद्धरावें॥६८॥हरम्हणेतुवांमागीतलें॥तेंसर्वहीम्यादीधलें॥

मगदैत्यासीचतुर्भुजकेलें॥तात्काळनेलेंवैकुंठा॥६९॥दिंडिरवनासीहोतं
वर॥रुक्मिणीतपकरीदुर्धर॥ह्मणोनियांश्रीधर॥उद्धारावयाआलाते
थें॥७०॥श्यामचरणश्यामनयन॥दोनीहस्तेंधरूनिजघन॥रुक्मि
णीचेंपाहातवदन॥तन्मयहोउनीराहिला॥७१॥देवाधिदेवगोविंद॥
उभारुक्मिणीपुढेंस्तब्ध॥लीलावतारीब्रह्मानंद॥आदिपुरुषअवतर
ला॥७२॥दुसरेअध्यायींनिरोपणस्फुरस॥आहेअद्भुतकथारस॥श्री
धरह्मणेंश्रोतियांस॥सावकाशपरिसिजे॥७३॥इतिश्रीपांडुरंगमाहा
त्म्यसुंदर॥पद्मपुराणीचेंपरिकर॥अपर्णेसिसांगेत्रिनेत्र॥प्रथमोध्या
यगोडहा॥७४॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु॥

छ छ छ छ छ छ

श्रीगणेशायनमः॥ ॥पूर्वींलोहदंडक्षेत्रींजाण॥जन्हुनामाएकहोताब्राह्म
ण॥निःपापसात्विकसज्ञान॥जितेंद्रियसत्यवादी॥१॥आकळोनियांनिज
मन॥भगवंतींचित्तअनुदिन॥सत्यस्त्रीपतिव्रताजाण॥सात्यकीनामातिये-
येचें॥२॥पतिसेवेसीसदांअनुकुळ॥सत्यवचनीपरमसुशीळ॥तपकरीत
सेबहुकाळ॥एकपुत्रझालातियेसी॥३॥पुंडलीकनामाभिधान॥षोडशवर्षे-
भरतांपूर्ण॥मगत्याचेंआरंभिलेंलग्न॥परिदुष्टदुर्जनतोझाला॥४॥बोलेसदां
दुष्टउत्तर॥जेणेंकेलेंनिजधनसंहार॥मगस्त्रीयेसीघेऊनिदुराचार॥विभक्त
राहेतेधवां॥५॥सदांकरीविनोदवाणी॥नसतीकळाउमाविघेऊनी॥वेश्ये-
चीसंगतीधरूनी॥नटांजवळीसदांवेसे॥६॥मायबापेंजरीशिकविलें॥तरी
तोअमंगळबोले॥जेणेंहृदयउलें॥मातापितरांचें॥७॥ऐकतांहोयहृदय
दुरवंड॥ऐसेंबोलेप्रचंड॥मातेसीम्हणेहेरांड॥व्यर्थकासयावांचली॥८॥जि

णेनवमासपाळिलेंपोटीं ॥ तियेसीह्मणेहेकरंटी ॥ थेरुडेवागूंनकोसमोरदृष्टी ॥ ब
हुतकष्टमातुह्मेंना ॥ ९ ॥ पित्यासिह्मणेकेव्हांजासीलमरोन ॥ त्यादिवसींमी-
सुखीहोईन ॥ ऐसेंएकतांवचन ॥ कष्टीहोतीमातापिता ॥ १० ॥ ह्मणतीप्राणघा
तेंबरें ॥ परीयापुत्राचीसंगतीपुरे ॥ दोघेंहृद्‌चिंतातुरें ॥ पुत्रत्रासेंभयाभीत ॥
॥ ११ ॥ तंववाराणसीसींचालिलीयात्रा ॥ पाहाआलाल्मेहदंड क्षेत्रा ॥ दोघेंह
हृतेअवसरां ॥ यात्रेचालिलीकाशीस ॥ १२ ॥ दोघेंह्मणतीपुंडलीका ॥ आह्मां
वाराणसीनेईकां ॥ येरूह्मणेमृत्युआलानाहींकां ॥ तुह्मांचजावेंसत्वरी ॥ १३
॥ तुह्मांजावेंवेगेंकरूनी ॥ मीसुखीहोईनआजिचादिनी ॥ मातापितातेचिदिनी
॥ जातीझालींकाशीस ॥ १४ ॥ ऐसीतेउभयतांगेलीं ॥ तंवयात्राआणीकुमारू-
नआली ॥ पुंडलिकेंतेदेखिली ॥ मगतेवेळेकायकरी ॥ १५ ॥ तंवतोह्मणेस्व- १
स्त्रियेसी ॥ चलाजाऊंवाराणसीसीं ॥ पाहूंकैसीआहेकाशी ॥ द्रव्यमजपा-

सींबहुतअसे ॥ १६ ॥ मगदोनअश्वआणिले ॥ स्त्रियेसीएकाअश्वावरीबै
सविलें ॥ दुसऱ्यावरीस्वयेंआरोहणकेलें ॥ वेगेंचालिलायात्रेसी ॥ १७ ॥ ऐ-
सींदोघेंजणेंजातअसतां ॥ तोंदोघेंचालिलींमातापिता ॥ ऐसेंस्वदृष्टीनेपा-
हतां ॥ चरणीचालतीमायबाप ॥ १८ ॥ आपणवेगव्वाराहे ॥ मातापित्याचा
वाटनपाहे ॥ ऐशापरीवाराणसीये ॥ जवळीतेव्हांपातलीं ॥ १९ ॥ तंववारा
णसीचेदक्षिणभागीं ॥ कुकुटनामेंमहायोगी ॥ तंवपांहाकुकलाआडमार्गी
॥ तोकुकुटाश्रमीपातला ॥ २० ॥ अद्यापीकाशीतांज्याचेंस्मरण ॥ दुःस्वप्नहोय
स्वप्न ॥ त्याचीमहिमासंपूर्ण ॥ कोणासहीनवर्णवे ॥ २१ ॥ ज्ञानीतरीबृह-
स्पतीपूर्ण ॥ कींचतुर्मुखचाचतुरानन ॥ कींसाक्षांतसूर्यनारायण ॥ ज्याचें
स्मरणेंविघ्ननिरसे ॥ २२ ॥ पुंडलीकदारेसहित ॥ मागेंमातापिताचालत ॥ मा-
र्गचुकोनियांनिश्चित ॥ कुकुटाश्रमीपातलें ॥ २३ ॥ कुकुटमातापित्याचीसं-

वाकरित ॥ तयावेगळेंनाकेंडेंदैत ॥ महाराजतोपितृभक्त ॥ सदासेवीतचरण-
त्यांचे ॥ २४ ॥ करूनिमातापित्याचेंसेवन ॥ उरलाकाळजोसंपूर्ण ॥ दोघांपा-
सींसांगेपुराण ॥ तयांनविसंबेक्षणभरी ॥ २५ ॥ तेणेंदेखिलीनाहींभागीरथी ॥
गेलानसेवाराणसीप्रती ॥ भजनापुढेंअहोरात्री ॥ निद्रानयेतयासी ॥ २६ ॥ ऐ
कें कल्याणरूपेंपार्वती ॥ सरस्वतीयमुनाभागीरथी ॥ प्रभातकाळींयेतत्या
चेआश्रमाप्रती ॥ करावयासंमार्जन ॥ २७ ॥ जगाचींपापेंघेउनी ॥ तेणेंहोती-
त्यामलिनी ॥ मगकुकुटाश्रमींसेवाकरुनी ॥ दिव्यरूपत्याहोती ॥ २८ ॥ वि-
श्वाचींपातकेंत्याघेती ॥ तींकुकुटाश्रमींदग्धहोती ॥ ऐसात्याचामहिमापार्व
ती ॥ नवर्णवेमजलागीं ॥ २९ ॥ तिघीजणींघेऊनिघागरी ॥ येतीप्रभातअव-
सरीं ॥ संमार्जनकरूनिक्षणभरी ॥ दिव्यरूपहोउनीजातीपैं ॥ ३० ॥ धन्यपुरुष
त्याचेमहिमेप्रती ॥ ऐसीजयाचीअसेकीर्ती ॥ पुंडलीकत्याआश्रमाप्रती ॥

केऊनयेंराहिला ॥ ३१ ॥ आश्रमासमीप धर्मशाळा एक ॥ तेथें उतरला पुंडली
क ॥ माता पिता इतर लोक ॥ एकीकडे उतरले ॥ ३२ ॥ कुकुट आश्रमा बाहेरी
॥ पुंडलीकें देखोनि ते अवसरीं ॥ म्हणे वाराणसी नगरी ॥ येथोनि दूर कितीआ
हे ॥ ३३ ॥ येरू म्हणे वाराणसी ॥ मी देखिली नाहीं आहे कैसी ॥ मी तों नेणे मा
र्गरचना सी ॥ कोणीकडे आहे ती ॥ ३४ ॥ पुंडलीक हंसे तें वेळां ॥ म्हणे राहिला सी
ये स्थळां ॥ तुवां वाराणसी न देखिली ॥ व्यर्थ जन्म तुझा पें ॥ ३५ ॥ तंव तेथें गे
लादिनमान ॥ अस्तमान झाला संपूर्ण ॥ रात्र झाली मध्यान्ह ॥ लोक अवघे
निद्रिस्थ ॥ ३६ ॥ गंगा यमुना सरस्वती ॥ शिरीं जलकुंभ घेऊनी येती ॥ मलीन
वस्त्रें दिसती ॥ कळा कांती न दिसे कांहीं ॥ ३७ ॥ तंव पुंडलीक झाला जागृत ॥
तेणें त्यांसी देखिलें अकस्मात ॥ पाहे उगा चि तिष्ठत ॥ पिशाच्च वना दिसती पें ॥
॥ ३८ ॥ पुंडलीक झाला भयाभीत ॥ मागुती त्या जकडे पाहात ॥ तंव त्यांसी मा

जेंनकरित ॥ अतिउल्हासेंकरूनियां ॥ ३९ ॥ दिव्यरूपझाल्यासुंदरी ॥ जे-
वीसावित्रीलक्ष्मीगौरी ॥ प्रभाजयांचानखावरी ॥ सूर्यासमानभासत ॥
॥ ४० ॥ तेंपुंडलिकें देखोनी ॥ परमआश्चर्यकरीमनी ॥ मगपुसताझालाउ-
भाराहोनी ॥ तिघीजणीसपुसतसे ॥ ४१ ॥ ह्मणेतुह्मींसांगाकवणमज ॥ तुम
चेंस्वरूपअतिसतेज ॥ येथेंयेऊनसेवाकाज ॥ करिताकोणअर्थासी ॥ ४२
॥ ऐसींऐकोनिवचनोक्ती ॥ कायबोलतीभागीरथी ॥ ह्मणेदुरात्म्यापापमती ॥
परताहोईचांडाळा ॥ ४३ ॥ साधूनिंदकपरमखळ ॥ करिसीआह्मातेंविटाळ ॥
तरीमागेंसोडीतत्काळ ॥ जावयालागींआह्मातें ॥ ४४ ॥ ऐसीऐकतांजरीमात
॥ पुंडलीकझालाभयाभीत ॥ धांवोनित्यांचेचरणधरित ॥ मजपतितातेंतारावें
॥ ४५ ॥ मगतेघीबोलतीवचना ॥ ह्मणतीआतांउठीगाब्राह्मणा ॥ कोटिजन्मा
चेंपुण्यसुजाणा ॥ आजिफळाआलेंतुज ॥ ४६ ॥ तुझेंपूर्वपुण्यसखरवाणी ॥

उघडला आजि चेंदिनी ॥ तुवां आह्यातें देखोनि नयनीं ॥ उद्धरोनि गेल्यासी ॥ ४७
॥ तूं येजन्मीं होतासी खळ ॥ परी पूर्वजन्मीचें पुण्य सबळ ॥ तूं कुकुट देखिला पु-
ण्यशीळ ॥ महाराज साधू तो ॥ ४८ ॥ तेणें येजन्मीचें पाप गेलें ॥ ह्मणोनि आ
मचें दर्शन झालें ॥ तुझें अज्ञान निरसलें ॥ ज्ञानदृष्टी तुज झाली ॥ ४९ ॥ पुंडली
क ह्मणे तुह्मी तिघी जणी ॥ तुमची पमावासरमणी ॥ तुमचीं नामें सांगा मज-
लागुनी ॥ ह्मणोनि चरणीं लागला ॥ ५० ॥ ह्मणती गंगा यमुना सरस्वती ॥ ति
घी जणी आह्मी निश्चिती ॥ कुकुट नामा महामती ॥ याची कीर्ति अगाध ॥ ५१
॥ त्रैलोक्याचें पाप सकळ ॥ तेणें आह्मा सर्वि मळ ॥ येथें येऊनि सकळ
॥ होतों आह्मी सर्वदा ॥ ५२ ॥ प्रतिदिवसीं येऊन ॥ करितों पापाचें क्षालन ॥ ये
थें सकळ पापें होती दहन ॥ साधूचें सेवन करितां ची ॥ ५३ ॥ ऐस्या साधूचा म-
हिमा ॥ वर्णावया सामर्थ्य नाहीं आह्मा ॥ चतुर्मुख जो ब्रह्मा ॥ तो हि तया वंदित

॥५४॥ पुंडलीकह्मणेतेवेळे॥ऐसेंयेणेंपुण्यकायकेलें॥तेंआतांसांगावेंव-
हिलें॥मजबाळकासीकृपेने॥५५॥ गंगाह्मणेयाचेंपूर्वपुण्य॥कोणासि-
नवर्णवेसंपूर्ण॥ करित्तोमायबापाचेंसेवन॥ दैवतनेणेंदूसरें॥५६॥जैसी
इंदिराआणिश्रीहरी॥त्याचरूपेंउभयतांनिर्धारी॥ह्मणोनियांदिवसरात्री
॥सेवाकरीउभयतांची॥५७॥मायबापाचेसेवेंकुन॥आणीकनाहींथोर-
पुण्य॥कोटियागाचेंश्रयजाण॥एकएकदिवसाप्रती॥५८॥पृथ्वीप्रद
क्षिणातीनपर्येसी॥दोनलक्षप्रदक्षिणावाराणसी॥एकनमस्कारकरित्तांमाते
सी॥इतुकेंपुण्यहोयपैं॥५९॥जोपित्याचीसेवाकरित्त॥तयासीज्ञानहोय-
अद्भुत॥सामोरेयेऊनिभगवंत॥उभेतिष्ठतत्यापुढें॥६०॥मातापितादेवनि
श्चिती॥ऐसीबोलेवेदश्रुती॥पुराणेमहिमावर्णिती॥नाहींमितपुण्यातें॥६१॥
जोमातापितरांचीनिंदाकरी॥तोपरमचांडाळदुराचारी॥तोप्राणीपडेअघो

रीं॥ कल्पांतवरी दुरात्मा ॥ ६२॥ जो आपले मातेसि निंदी ॥ त्यासी जन्मोजन्मी-
होय व्याधी ॥ पिता निंदी तो प्रेशरीरी ॥ पिशाच होय दुरात्मा ॥ ६३॥ ऐसे जे निंद
कजाण ॥ तयांसी न करावें संभाषण ॥ तयाचें न पाहावें वदन ॥ ते दोष लागती तय
तें ॥ ६४॥ तयाचा न व्हावा विटाळ ॥ त्यासी यम नेऊनी गांजील ॥ कुंभीपाका मा-
जी घालिल ॥ विटंबील नानापरी ॥ ६५॥ तो जन्मोजन्मीचा अपेशी ॥ यश कधीं न
येत तयासी ॥ तो होय अल्पायुषी ॥ जो माता पित्यासी दुःख देतो ॥ ६६॥ तों पुंड
लीक ह्मणे ते वेळीं ॥ इतुकीं पापें मज घडलीं ॥ मग अनुतापें ते वेळीं ॥ स्फुंदस्फुं-
दोनी रडतसे ॥ ६७॥ व्यर्थ नरदेह उत्तम ॥ व्यर्थ गेला माझा जन्म ॥ महा दुर्जन मी-
अधम ॥ पापें परम मज घडलीं ॥ ६८॥ जान्हवी ह्मणे ते अवसरीं ॥ तूं माता पित्या-
ची सेवा करी ॥ जैसी शिव आणि गौरी ॥ तैशापरी पुजावें ॥ ६९॥ तेणें तुष्टोनि रमाकांत
॥ तूं त्रिभुवनी होसी विख्यात ॥ हें सत्य जाण निश्चित ॥ हा विचार जाणपां ॥ ७०॥ ऐ

सेंबोलोनितिघेजणी ॥ गेल्यास्वस्थानातेक्षणीं ॥ मगपुंडलीककुकुटातेंनमो-
नी ॥ तेचवेळेंनिघाला ॥ ७१ ॥ मातापितातेवेळीं ॥ अश्वावरींबैसविलीं ॥ दोघा
ह्मातींकरविली ॥ वाराणसीयात्रायथाविधी ॥ ७२ ॥ करविलेंगयावर्जन ॥ प्रया
गींकरविलेंमाघस्नान ॥ स्त्रीयेसमवेतआपण ॥ सेवाकरीततयाची ॥ ७३ ॥ ऐ-
सीकरूनियांयात्रा ॥ परतोनआलालोहदंडक्षेत्रा ॥ आपुलेआश्रमासीमाता-
पिता ॥ सेवासर्वदांकरीत्यांची ॥ ७४ ॥ जैसीकुकुटेंकेलीभक्ती ॥ तैसापुंडलीकनि
श्चिती ॥ चरणकमळअहोरात्री ॥ नविसंबेकदाही ॥ ७५ ॥ जेजेसमयींजेंजेंला
गे ॥ तेंतेंपुरवीनिजांगें ॥ सेवाकरितांनभागे ॥ कदाकाळींपुंडलीक ॥ ७६ ॥ पूर्वा-
ध्यायींनिरोपण ॥ भगवंतआलाद्वारकेहुन ॥ तोबाळवेषधरून ॥ रुक्मिणीपु
ढेंउभाअसे ॥ ७७ ॥ करूनिरुक्मिणीचेंसमाधान ॥ तेथोनिपरतलाभगवान ॥ ५
तोपुंडलीकभक्तपूर्ण ॥ जगन्निवासेंदेखिला ॥ ७८ ॥ आश्रमापुढेंतेवेळां ॥ उ-

भाराहिलाघनसांवळा॥पुंडलीकपाठमोराबैसला॥चरणधूतमातेचे॥७९॥भग
वंतपाठीसीतिष्ठत॥विराजमानघवघवित॥जंघनींठेविलेदोनीहस्त॥शंखच
क्रगदायुक्तपैं॥८०॥जानुमध्येंधरिलीकाठी॥सुहास्यवदनजगजेठी॥वन
माळारूळतीकंठीं॥चरणांगुष्ठपर्यंत॥८१॥शिदोरीचेंशिकेंनिश्चित॥खां-
द्यावरतेंडोलत॥कुंडलेंकर्णीझळकत॥प्रभाफांकलीदशादिशा॥८२॥मुक्त
माळापरिकर॥त्याचमंत्रमाळाषडाक्षर॥मंत्रमुक्तावळीएकसर॥तेयोगेश्वर
जाणती॥८३॥कटीमेखळागोमटी॥भोंवतीक्षुद्रघंटांचीदाटी॥सुवर्णवल्ली
रेखिल्याकंठीं॥तिपटवळिल्यासाजिऱ्या॥८४॥कबरीभारकंठींसुंदर॥दं
डींशोभापरिकर॥दशांगुलीमुद्रिकातेजाकार॥दिगंबरउभाअसे॥८५॥झु
लव्यांच्यापिशव्यादोनी॥दोहींकडेरेखोविल्यादोनीजंघनी॥वामहस्तींशंखध
रूनी॥सव्यहस्तींचक्रशोभे॥८६॥कोटिसूर्यांचीप्रभा॥तैसालक्ष्मीनायक

उभा॥तीवर्णितांशोभा॥वेदशास्त्राअतर्क्य॥८७॥तोंपुंडलीकघांवरला॥
ह्मणेएवढाप्रकाशपडला॥ह्मणोनिअवलोकूंलागला॥तंवदेखिलाभगवंत
॥८८॥तव्हांतीपित्याचेचरण॥तेथूनिकेलेंहरीसनमन॥भगवानहस्तेंक
रून॥कवळीटाकिलीबैसावया॥८९॥तियेवरीजोडोनिचरण॥उभाराहिलास
च्चिदानंदघन॥श्यामसुंदरसमपदजोडून॥वाटपाहेभक्तांची॥९०॥हरीह्म
णेपुंडलीका॥भक्तनदेखोंतुजसारिखा॥वरमागेंआवडेजोका॥भक्तराया
येवेळे॥९१॥मगसेवाझालियापूर्ण॥पुंडलीकजवळीयेउन॥घातलेंहरी-
सीलोटांगण॥प्रेमेकरूनिसद्गदित॥९२॥ह्मणेवरदेशीभगवंता॥जैसाउभा-
आहेसआतां॥तैसेंचअसावेंतत्वता॥चिरकाळयेथेंची॥९३॥त्रिधारूपेंहृषी
केशी॥दर्शनदेईलोकांसी॥तीर्थक्षेत्रआणीमजपासीं॥समानराहेंसर्वदा॥
९४॥तुझियादर्शनेंप्राणिमात्रा॥उद्धरीतूंशतपत्रनेत्रा॥अवलोकितांतुझियाव

श्रीगणेशायनमः॥ ॥पूर्वीइंद्राचाशत्रूवृत्रासुर॥तीनशिरेंत्याचींसाचार ॥त्रिमुखेंअहोरात्र॥तीनकर्मेकरीतसे॥१॥एकमुखेंवेदाध्ययन॥दुसरे मुखेंगायन॥तिसरेमुखेंकापत्यदारुण॥तपसंपूर्णकरीतसे॥२॥तया- चेंतपअपरिमित॥तेणेधराकांपलीसमस्त॥इंद्रह्मणेमाझेंपदसत्य॥घे ईलआतांनिश्चयें॥३॥मगएकाकिंकराप्रत॥सांगताझालाशचीनाथ॥तु वांवृत्रासुराचाघात॥करावाअकस्मातममाज्ञें॥४॥मगतोकिंकरतेथेंआ- ला॥तेव्हांतोअसुरध्यानस्थबैसला॥मगतयाचांछेदिताझाला॥तीनशिरें- एकदांची॥५॥शिरेंत्याचींखालींपडिलीं॥तींगदगदांहांसूंलागलीं॥मग शापदिधलातयेवेळीं॥शक्रालागींसक्रोधें॥६॥ह्मणेआहारेदुर्जना॥बै सलोंमीअसतांअनुष्ठाना॥विश्वासघातकेलामलिना॥ब्रह्महत्याघडली तुज॥७॥मूर्खातूंवीटहोउनी॥पडसीकांदिंडिरवनीं॥मगप्राणसोडीत-

तक्षणीं॥वृत्रासुरजाणपां॥८॥मगइंद्रशोककरीआपण॥तंवविष्णुदेत-
सेवरदान॥तुझाउद्धारमीकरीन॥पुंडलीकाचेआश्रमी॥९॥पादघर्षणा
चीवीटवरी॥तेनव्हेचिनिर्धारी॥तीपडलीहोतीभूमीवरी॥बैसावयाचि-
रकाळ॥१०॥तेचिवीटपुंडलीकें॥बैसावयाटाकिलीकौतुकें॥तीपायांस्वा
लींलक्ष्मीनायकें॥घालोनिइंद्रउद्धरिला॥११॥पश्चिममुखेंपुंडलिका
जवळी॥अद्यापितिष्ठेवनमाळी॥क्षेत्रमूर्तीतेजागळी॥पूर्वाभिमुखअ
सेतेथें॥१२॥चंद्रभागासरोवर॥तेथेंतीर्थमूर्तीसाचार॥एकस्वरूपसुंद
र॥तिहींचेंचिन्हजाणिजे॥१३॥क्षेत्रमूर्तीआपणपुंडलीक॥तेजवळील-
क्ष्मीतीर्थदेख॥हेंत्रैलोकांसुरेख॥प्रसिद्धशोभेतयाठाया॥१४॥यंत्राचेंम
ध्यस्थान॥त्याचेंनामबिंदुतीर्थजाण॥तेथिचामहिमावर्णितांपूर्ण॥अ- १
तिअगाधअसेहो॥१५॥आकाररूपत्रिकुट॥मध्येंकेवळअर्धमात्रापीठ

॥ याबिंदुतीर्थी वैकुंठ ॥ मुख्यस्वरूपगुप्तअसे ॥ १६ ॥ बिंदुतीर्थाचेंदर्शन ॥ दे
वांसही दुर्लभपूर्ण ॥ तेथेंलक्ष्मीसहितजगज्जीवन ॥ दिव्यरूपप्रत्यक्ष ॥
॥ १७ ॥ कोटिसूर्याचीप्रभा ॥ तेसीत्यामूर्तीचीशोभा ॥ केवळगर्भीचागाभा
॥ तेथेंउभाश्रीविठ्ठल ॥ १८ ॥ अवघेंक्षेत्रयंत्राकार ॥ षोडशावर्णसुंदर ॥ द
क्षिणद्वारकापंढरीनगर ॥ तेंवैकुंठप्रत्यक्ष ॥ १९ ॥ भीमरूपेंभीमाशंकर ॥ ते
थेंवसेअहोरात्र ॥ सकळपाषाणतरुवर ॥ सुधापानीअवतरलें ॥ २० ॥ वा
ळुवंटींचेखडेसकळ ॥ तेऋषीरूपेंसकळ ॥ किन्नरगंधर्वरसाळ ॥ गायन
करितीसर्वदा ॥ २१ ॥ दोनप्रहरसकळतीर्थे ॥ धांवोनियेतीतयापंथें ॥ वोवा
ळावयाश्रीविठ्ठलातें ॥ आरत्याघेउनीनिजकरें ॥ २२ ॥ पाहावयाश्रीहरीचें
मुख ॥ मंडपघसणीहोतसेदेख ॥ नारदतुंबरगायक ॥ तेथेंगातीसर्वदा ॥
॥ २३ ॥ पंढरीभोंवतेसमग्र ॥ उभेअखंडदेवांचेभार ॥ मुखेंकरितीजयजय

कार॥ त्यासीआनंदवाटतसे॥२४॥ ऋषीकरितीवेदघोष॥अहोरात्रआ
समास॥एकमहिमाविशेष॥वारवाणितीसर्वदा॥२५॥मुख्यक्षेत्रपांडु
रंगस्थान॥तेंकेवळवैकुंठभुवन॥तेथेंहस्तपादजोडोन॥पुढेंतिष्ठतसर्वदा
॥२६॥द्वारकेचीसंपदासकळी॥पंढरीलागींआणविली॥वामभागींउ
भीराहिली॥रुक्मिणीदेवीहांसत॥२७॥अद्यापिआहेहास्यवदन॥कीं
आपणआलेरुसोन॥ह्मणोनियांजगज्जीवन॥समजावितमजलागीं
॥२८॥रुक्मिणीवामभागींतिष्ठत॥उभीअद्यापीहास्ययुक्त॥चोरदृष्टींअ
वलोकित॥एकाकडेएकपें॥२९॥रुक्मिणीसपतीसमजाऊंआला॥तो
चिपंढरीसराहिला॥आणिककृष्णनायकासकळा॥सोळासहस्रपातल्या
॥३०॥द्वारकासागरींबुडविली॥सुदर्शनावरीधरिली॥पंढरीअद्यापीरक्षि-
ली॥तेणेंसकळविघ्ननिरसे॥३१॥द्वारकेमोंवतेंसुदर्शन॥रक्षीतहोतेंअनु

दिन ॥ येथेंसकळयादवसंहारुन ॥ द्वारकाजाणबुडविली ॥ ३२ ॥ द्वारके-
हूनिबहुसरव ॥ पंढरीसदेखिलेंअधिक ॥ म्हणोनिवैकुंठनायक ॥ राहिला
देखोनियथेंची ॥ ३३ ॥ भीमातीरींदिगंबर ॥ भक्तांसीउद्धरीनिरंतर ॥ उभाय
हिलारुक्मिणीवर ॥ वाटपाहातभक्तांची ॥ ३४ ॥ मच्छरूपातेंधरूनी ॥
शंखासुरासीउद्धरोनी ॥ त्याश्रमेंकरूनिजंघनी ॥ करठेविलेकटावरी ॥-
॥ ३५ ॥ कूर्मरूपधरूनिसबळ ॥ पृथ्वीवरीमंदराचळ ॥ श्रमलेबहुतघननी-
ळ ॥ म्हणोनिकरकटावरीठेविले ॥ ३६ ॥ हिरण्याक्षातेंमर्दुनी ॥ दाढेवरीधरि
लीअवनी ॥ त्याचेश्रमेंकरूनी ॥ करकटावरीठेविले ॥ ३७ ॥ रक्षिलाप्रल्हा
दभक्त ॥ विदारिलेंक्रूरदैत्य ॥ तेणेभागलाश्रीकृष्णनाथ ॥ म्हणोनिठेविलेक
रकटीं ॥ ३८ ॥ बळीपाताळींघातला ॥ द्वाररक्षितांश्रमपावला ॥ म्हणोनि
करकटींठेविला ॥ जगजेठीनेतेधवां ॥ ३९ ॥ एकवीसवेळनिक्षेत्री ॥ केली-

निर्वैरधरित्री॥ तेणेंश्रमोनीनिर्धारी॥ करजंघनींठेविले॥ ४०॥ लंकेपुढेंवज्र
ठाण॥ सोडीबाणापाठीबाण॥ तेव्हांदंड भागलेह्मणोन॥ करजंघनींठेवि-
ले॥ ४१॥ काळयवनलागलापाठी॥ पळतांझालापरमकष्टी॥ ह्मणोनिकर
ठेविलेकटीं॥ मगजगजेठीउभाअसे॥ ४२॥ लोकदेखोनीउ[illegible]॥ परा
धीनआसक्त॥ जंघनीठेऊनियांहस्त॥ नबोलेचीबोध्यहा॥ ४३॥ पुढें[illegible]
च्छाचासंहार॥ करावयासाचार॥ पालथीघेतोअगोधर॥ कटींकर[illegible]
यां॥ ४४॥ कींपार्थाचेंसारथ्यकेलें॥ ह्मणोनिहस्तभागले॥ कींगजेंद्र[illegible]
रिले॥ ह्मणोनिहस्तश्रमलेबहू॥ ४५॥ अंगुलीवरीधर[illegible]र्धन॥ उभाहो-
तासप्तदिन॥ केलेंकाळियाचेंमर्दन॥ ह्मणोनिश्रमझालातया॥ ४६॥ कंसादि
कमल्लमारिले॥ तेणेंहस्तयाचेश्रमले॥ ह्मामाहुंबरीगोपाळें॥ यमुनातीरीं-
घातली॥ ४७॥ धर्माघरींउच्छिष्टपत्रावळी॥ काढूनिभागलावनमाळी॥ कीं

द्रौपदीलागीं धांवघेतली ॥ ह्मणोनि श्रमझाला असे ॥ ४८ ॥ कीं पुंडलीक भक्त देखोन ॥ तेथें चिझाला लीन ॥ कीं सोळासहस्रगोपी भोगून ॥ श्रमे निजंघनी कर ठेविले ॥ ४९ ॥ कीं करितो आपुलें दान ॥ ह्मणोनि उभा करजोडून ॥ उदार पंढरीचा रुक्मिणी रमण ॥ उभा असे प्रत्यक्ष ॥ ५० ॥ श्रीधर ह्मणे पंढरीनाथा ॥ तूं दान देतोसी आपुल्याहातां ॥ मी याचक दीन तत्वतां ॥ धांवोनि यां पातलों ॥ ५१ ॥ पंढरीचा दाता जगज्जीवन ॥ करितोसि आपुलें दान ॥ ह्मणोनि आलों धांवोन ॥ बहुत दीन मी आहें ॥ ५२ ॥ तरी तूं आपलें दान करीं ॥ भरीं हृदयकमळाभीतरीं ॥ दरिद्र माझें विच्छिन्न करीं ॥ पंढरीराया येउनी ॥ ५३ ॥ भीमातीरीं दिगंबर ॥ ब्रह्मानंद अति उदार ॥ जें वैकोक्यरूप सुंदर ॥ रुक्मिणीवर श्रीविठ्ठल ॥ ५४ ॥ असो शिव ह्मणे पर्वतनंदिनी ॥ तारा बृहस्पतीची पत्नी ॥ चंद्रें भोगिलें ह्मणोनी ॥ शापदिधला गुरूनें ॥

मा· ॥५५॥ ह्मणेचंद्रापतितानष्टा॥पापरूपरमभ्रष्टा॥आपपरनेणसीपापिष्टा अ·
४ ॥क्षयरोगलागोतुज॥५६॥चंद्रक्षयरोगीझाला॥परमदुःखार्णवींपडिला ३
॥ह्मणेमीप्रमादकेला॥बोलठेऊंकोणासी॥५७॥मगगुरूपासींयेउन॥
चंद्रेंघातलेंलोटांगण॥ह्मणेमीअन्यायीसंपूर्ण॥मजलागोनितारावें॥
॥५८॥त्रैलोक्यासमानसाचार॥गुरुपदसकळांतथोर॥तूंस्वामीगुरू
निर्धार॥महिमाअपारतुझाअसे॥५९॥शांतिक्षमाआणीदया॥तुझेठां
यींगुरुराया॥श्रेष्ठसर्वज्ञगुणालया॥करीकायादिव्यमाझी॥६०॥जैसाचे
ष्टरमापती॥तैसाचितूंमहाराजबृहस्पती॥तुळणानाहींतुझियेमती॥तुज
वर्णितीब्रह्मादिक॥६१॥तूंपहासीमुख्यांकडे॥तरीतोतत्काळवेदपढे॥स
कळदेवतातुजपुढें॥हातजोडूनिउभ्यासदां॥६२॥गुरूह्मणेनक्षत्रपती॥मी ४
शापदिधलाजोतुजप्रती॥तोलटिकानव्हेनिश्चिती॥परीएकयुक्तीकरीआ

तां॥ ६३॥ लोहदंडमहत्क्षेत्र॥ दिंडिरवनतें सुंदर॥ सूर्यतीर्थ तेथें पवित्र॥ जाईं
सत्वर त्या स्थाना॥ ६४॥ तेथें करूनियां स्नान॥ करीं सूर्य आराधन॥ तुझा क्षय
रोग तेथें ॥ तात्काळ्चि जाईल॥ ६५॥ ऐसें ऐकतां उत्तर॥ वेगें निघाला अत्रि
पुत्र॥ पावला लोहदंड क्षेत्र॥ महापवित्र स्थळ जे कां॥ ६६॥ करितां सूर्य आराध
न॥ त्रिकाळ तीर्थी करितां स्नान॥ झाला दिवाकर प्रसन्न॥ ह्मणे सर्व दान चंद्रा तुज
दीधलें॥ ६७॥ एक पक्षीं कळा वाढती॥ कृष्णपक्षीं त्या उतरती॥ दिव्य झाली तु-
झी स्वरूपकांती॥ न करी खंती येथुनी॥ ६८॥ चंद्रभागा सरोवर॥ तेथें नाम सुंद
र॥ स्नान करितां सकळ नर॥ होती पवित्र जाण पां॥ ६९॥ भवानीस ह्मणे हर॥ जे च
हूं वेदांचें सार॥ तो पांडुरंगाचा हृदय मंत्र॥ एक एक त्रिनेत्र जाणतसे॥ ७०॥ षट्-
बीज तो मंत्र॥ हृदयीं धरी राजीवनेत्र॥ जाणती योगी पवित्र॥ परम गुह्य असे-
तो॥ ७१॥ तें गुह्य कोणा सन सांगावें॥ अपवित्राचे कानीं न पडावें॥ तें निज भक्तीं

नेंजपावें॥नंसांगावेंकोणासी॥७२॥मंत्रषडाक्षरीउत्तम॥ज्ञानीजाणतीत्या
चेंवर्म॥माझेंगुह्यतेंनिर्वाणप्रेम॥मंत्रजपजाणपां॥७३॥नानावेदशास्त्रें
पढतां॥जंवतोमंत्रनयेहाता॥तवनतुटेचिभवचिंता॥बहुततपेंतपतांही
॥७४॥आतांक्षेत्राभोंवतींतीर्थें॥तेहीतुजसांगेनकांते॥बिंदुस्थानवर्णिलें-
होतें॥मुख्यस्थळहरीचें॥७५॥बिंदुतीर्थक्षेत्रमूर्ती॥दोहींचेमध्यभागींपा
र्वती॥भयानकभैरवमूर्ती॥क्षेत्रपाळतेथेंअसे॥७६॥तयाचेंकरूनियांपूज
न॥आधीसमर्पावेंबलिदान॥तयानकरितांनमन॥हरिअर्चनव्यर्थअसे॥७७
॥त्याभीमसेनभैरवाचेउत्तरे॥समीपचिपरमसुंदरें॥कुंडलतीर्थअनेकप-
वित्रें॥परमप्रियस्थानजें॥७८॥कोणेएकेसमयींघननीळ॥दैत्यांसीयु
द्धकेलेंतुंबळ॥तेथेंठेविलींहोतींकुंडलें॥म्हणोनिपडलेंनामतेंची॥७९॥-
त्यातीर्थासमीपजाण॥महाउत्तमनृसिंहस्थान॥तेथेंचिघेतांदर्शन॥सप्त-

गोत्रेंउद्धरती ॥ ८० ॥ श्रीविस्मितहोऊनिविशेष ॥ तेथेंकरावाहोमवेश ॥ असत्य
ह्मणतांहोयनाश ॥ षण्मासांतजाणपां ॥ ८१ ॥ असत्यबोलतांतयेस्थानी ॥
महानर्कींपडेतोप्राणी ॥ तेथोनितीनयोजनेंवायव्यकोणीं ॥ महानृसिंहवसतसे
॥ ८२ ॥ षोडशभुजापिंगटवर्ण ॥ महाभयानकसिंहवदन ॥ त्यामूर्तीचेंहोतांदर्श
न ॥ सकळविघ्नेंदूरहोती ॥ ८३ ॥ निराभीमासंगमतेथें ॥ स्नानकरितांपापेंदुरि
तें ॥ तेथोनिपंदरीपर्यंतयेथें ॥ तीर्थेंसांगतोंऐकपां ॥ ८४ ॥ अगस्तीतीर्थगणेश-
तीर्थ ॥ संकर्षणजाबाळतीर्थ ॥ दिसतीसर्वहीतीर्थ ॥ जेथेंरघुनाथपिंडदानकरी ॥
८५ ॥ शंखतीर्थगदातीर्थ ॥ कोल्हालतीर्थगोपीतीर्थ ॥ पुंडलीकमुक्तकेशीशोभ
त ॥ संगमतीर्थसोमेश्वर ॥ ८६ ॥ सूर्यसरस्वतीदुर्गाहरिहरतीर्थ ॥ मत्स्यकूर्मचिन्ही
तीर्थ ॥ इतुकींतीर्थेंप्रख्यात ॥ नारदतीर्थसंगमी ॥ ८७ ॥ संगमीनारदापासूनी ॥ श
तधनुष्यपूर्वअवनी ॥ सिद्धेश्वरतयेस्थानी ॥ महासिद्धेश्वरस्थळतें ॥ ८८ ॥ त्या

चे अग्नयकोणी उत्तम ॥ रमारमण मेघःशाम ॥ त्याचें नैर्ऋत्येसि अनुपम्य ॥ मु
वनेश्वरस्थान पैं ॥ ८९ ॥ तेथोनि पुढें सोमेश्वर ॥ पद्मतीर्थ स्थापी विष्णुपुत्र ॥ सक
ळतीर्थे अहोरात्र ॥ पद्मतीर्थें विलासती ॥ ९० ॥ तेथोनि पुढें दुर्गास्थान ॥ रामें ते
थें केलें अनुष्ठान ॥ मग वधिला दशानन ॥ लंका नगर घेऊनियां ॥ ९१ ॥ धन्य
धन्य ते पंढरी क्षिती ॥ दोनप्रहर सकळ तीर्थें येती ॥ ते समयीं जे स्नान करि
ती ॥ ते फळ पावती कोटि यागाचें ॥ ९२ ॥ उपजोनियां संसारीं ॥ जो न जाय पं
ढरी ॥ तो पापी जाण अघोरी ॥ खररूप जाणावा ॥ ९३ ॥ पापियांकें न्वें पंढरपूर
॥ ऐसें लोक बोलती साचार ॥ जो पुण्यवंत असेल नर ॥ तो पंढरीस जाईल ॥
९४ ॥ ब्रह्मानंद कृपाकर ॥ पंढरी येथें ठेऊनि कटीं कर ॥ भक्तांलागीं सत्वर ॥ वाट
पाहात उभा असे ॥ ९५ ॥ इति श्रीपांडुरंगमाहात्म्य सुंदर ॥ पद्मपुराणींचें परि
कर ॥ अपर्णेसि सांगे त्रिनेत्र ॥ तृतीयोध्याय गोड हा ॥ ९६ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥शिवह्मणेउमेलागुन॥पूर्वीयंत्रसांगीतलेंत्रिकोण॥-
त्यामध्यभागींबिंदुस्थान॥तेंमुख्यस्थळहरीचें॥१॥तेभूमीमाजीअद्भुत॥
गुप्ततेंआहेबिंदुतीर्थ॥एककोशपर्यंत॥विवरविस्तीर्णअसे॥२॥तेंअतिउ
त्तमस्थान॥तेजोमयप्रकाशगहन॥नानावृक्षलागलेसघन॥वैकुंठभुवन-
साक्षांत॥३॥जांबुनदसुवर्णयुक्त॥मणिमयनानारत्नखचित॥तेंदेवालय
भूमीगुप्त॥भूवैकुंठप्रत्यक्ष॥४॥सूर्यप्रभेसमझळकत॥सिंहासनीविरा-
जित॥सहस्रदळप्रकाशवंत॥त्यांतभगवंतउभाअसे॥५॥जयविजय
तेथेंद्वाररक्षित॥चारीद्वारेंमणिमयखचित्त॥ऐरावतारूढअमरनाथ॥पूर्व
द्वारींतिष्ठतसे॥६॥दक्षिणेसयमरक्षपाळ॥पश्चिमेसवरुणतेजाळ॥उत्त
रेसकुबेररक्षपाळ॥सावधानउभाअसे॥७॥असोसहस्रदळींपूर्णब्रह्म॥स
च्चिदानंदमेघश्याम॥शंखचक्रयुक्तपुरुषोत्तम॥कटींकरउभाअसे॥८॥

किरीटकुंडलेंवनमाळा॥सहस्रसूर्यांचियाकळा॥घवघवीतघनसांवळा॥
झांकतीडोळेमूर्तीपाहातां॥९॥पांडुरंगरुक्मिणीसहित॥घवघवीतविराजि
त॥तेंभूवैकुंठसाक्षांत॥माझेहृदयींवसोसदां॥१०॥तेमूर्तीचेंकरावेंअर्चन
॥त्याभोंवतेंमहासिद्धांचेंपूजन॥मगकात्यायनीआवरण॥भैरवमंडळपूजा
वें॥११॥माझेंगुह्यपरम॥तेंबिंदुस्थानउत्तम॥तेंवैकुंठनिजधाम॥माझेंविश्रां
तिस्थळजेकां॥१२॥शिवह्मणेभुवनेश्वरी॥ऐककथानवलपरी॥उत्तरका
लिंदीचेतीरीं॥तपकरीविप्रएक॥१३॥पाराशरसरोवर॥पुढेंआहेयमुनातीर
॥स्कंधवानामेंद्विजवर॥महापवित्रतपस्वी॥१४॥निःपापसात्विकमुनी॥पर
मप्रेमळभक्तशिरोमणी॥नेमधर्मसमाधानी॥सत्यवचनीसुशीळ॥१५॥
तोब्राह्मणझालानिद्रिस्थ॥स्वप्नींदेखिलेंबिंधुतीर्थ॥विराजमानघवघवीत
पंढरीक्षेत्रदेखिलें॥१६॥सर्वेंचिजागाहोऊन॥ह्मणेस्वप्नींदेखिलेंजेंस्थान

॥तेंमजदाखवील कोण॥होयब्राह्मणसद्गदित॥१७॥हें कोणासीपुसों आतां ॥कोणसांगेलहे वार्ता॥मजभेटदेईं भगवंता॥रमाकांताश्रीहरी॥१८॥जे जेयेतीब्राह्मण॥तयासिपुसेवर्तमान॥तुह्मीआलेतिकोठून॥स्वर्गीचीखु णसांगमज॥१९॥ब्राह्मणपरमप्रेमळ॥नयनीवाहेअश्रुजळ॥तवएकावि- प्रतत्काळ॥येताझालाआश्रमा॥२०॥मगतयाचेंकरूनीपूजन॥ह्मणेये णेंझालेंकोठेन॥येरूसांगेवर्तमान॥दक्षिणदिशेहूनीमीआलों॥२१॥ती र्थेंभ्रमतभ्रमतक्षिती॥तोंदेखिलीदक्षिणद्वारावती॥तेथेंविराजेविठ्ठल मूर्ती॥अद्भुतकीर्तीनवर्णवे॥२२॥भूवैकुंठपंढुरंगनगर॥षोडशवर्णयंत्रा कार॥मध्येंविष्णुस्थानपवित्र॥अतिसुंदरसाजिरें॥२३॥एकतांचिऐसें वचन॥कश्यपानेंधरिलेचरण॥ह्मणेगुरूतूंमाझाधन्य॥तरीतेंस्थानसां गकोठें॥२४॥मगतोब्राह्मणबोलेवचन॥ह्मणेउपकारकेलेमजलागून॥-

मा- मजभेटविकाशीभगवान॥ ब्रह्मानंदेंकोंदला॥२५॥ ऐकेदक्षिणद्वारावती- अ.
२ पुरी॥ पंढरीभूवैकुंठमहीवरी॥ तेथेंकैसाआलाश्रीहरी॥ तेंसकळसांगी ४
तलें॥२६॥ उदंडतीर्थेंपृथ्वीचेठांयीं॥ परिऐसामहिमाकोठेंचिनाहीं॥ पुं
डळिकेंविटेवरीपाहीं॥ परब्रह्मउभेंकेलेंअसे॥२७॥ दक्षिणदिशेमाझारी॥
॥ कृष्णागोदेच्यामध्यांतरीं॥ मध्येंउभाभीमातीरीं॥ कटावरीठेऊनियां
कर॥२८॥ ऐसेंसांगोनितोविप्र॥ गेलातेथोनीसत्वर॥ मगतोसकळ्र्यवाहि-
जवर॥ पंढरीसीपातला॥२९॥ चंद्रभागेसिकरूनिस्नान॥ घेतलेंपांडुरंगा
चेंदर्शन॥ जेंयोगियांसअगम्यपूर्ण॥ तेंबिंदुस्थानपाहिलें॥३०॥ बिंदुस्था-
नीमहिमाथोर॥ त्याचेदक्षिणभागींसुंदर॥ वापीएकअसेपरिकर॥ तेथेंचि
नीरअमृतमय॥३१॥ कमळेंसुंदरविराजती॥ भ्रमरतेथेंक्रीडाकरिती॥ ना २
नावृक्षविराजती॥ तेथिचेस्नानें मुक्तीपाविजे॥३२॥ मध्यरात्रीतयेस्था-

नी॥गायनाच्यामंजुळध्वनी॥मनहोयऐकतांश्रवणी॥जेकांमनीभाविक
॥३३॥शिळाएकआहेतेस्थळीं॥त्यावरीविष्णूचींपदेंउमटलीं॥ध्वजवज्रअं
कुशमेळीं॥वनमाळीस्पर्शीतसे॥३४॥पंचकोटीदेवता॥वापीमध्येंआहेत-
आतां॥आरत्याघेऊनितत्वतां॥मध्यरात्रीनिघतीपैं॥३५॥बिंदुतीर्थेओवा
ळून॥मागुतीहोतीत्यानिमग्न॥अष्टनायकायेऊन॥नृत्यगायनकरिताती॥
३६॥मध्यरात्रीसकवास॥तेथेंउठतीआसमास॥त्यावापींतपाषाणबहुवस॥
छिद्रमयअसतीपैं॥३७॥क्षेत्रांतमुख्यपांडुरंगस्थान॥वीसकोटीदेवीजाण
॥श्रीविठ्ठलासीओवाळून॥कारतीपूजनमध्यरात्री॥३८॥त्याच्यासकवासें
करून॥परिमळतअवघेंगगन॥किन्नरकरितीगायन॥पुंण्यवंतजरीऐकती
॥३९॥देवांगनामिळोनिसकळ॥पाहतीहरीचेंमुखकमळ॥अद्यापीदीपांचे-
झळाळ॥भाविकजनदेखती॥४०॥त्याचेईशान्येलक्ष्मीतीर्थ॥जेंपूर्वीवर्णि

लें अद्भुत॥ तेथें द्वारकेहूनी भगवंत॥ रुक्मिणीससमजाऊं पातला॥ ४१॥ मल्हा
दनारदभीष्मदेव॥ बिभीषणबळीहनुमंतउद्धव॥ पूर्णधरूनि दृढभाव॥ लक्ष्मी-
तीर्थीं तपकरिती॥ ४२॥ तेथें वाळुवंटी पाषाण॥ शंखचक्राकारपूर्ण॥ शिवरूपें
संपूर्ण॥ भूमीजाणतेथें असे॥ ४३॥ बिंदुतीर्थाचे पूर्वेदिशेसी॥ रामेश्वरलिंगतेजो
राशी॥ पुरवी सर्वकामनेसी॥ सीतावल्लभेंस्थापिलें॥ ४४॥ तेथें करितां अनुष्ठान
॥ त्रिमासासिद्धीहोयपूर्ण॥ पुढें कौसल्यातीर्थजाण॥ तेथींचे पाषाणऐसेची॥ ४५
॥ त्यापुढें व्यासेश्वर॥ दिव्यलिंगतेंसुंदर॥ तपकरीव्यासमुनेश्वर॥ सरस्वतीतीर्थ
त्यापुढें॥ ४६॥ जिव्हेसारिखेपाषाण॥ तेथें करितां अनुष्ठान॥ त्रिमासांतसि-
द्धिहोयपूर्ण॥ वागेश्वरीतीर्थ असे॥ ४७॥ त्यापुढें शिवलिंग॥ शोभाकारकअ-
भंग॥ तेथिंचे अनुष्ठानी सेवेंग॥ मृत्युदूरहोयपैं॥ ४८॥ त्यापुढें दामोदरतीर्थ॥
त्यापुढें अनुष्ठानकरीरमानाथ॥ त्यापुढें चूडलिंगअद्भुत॥ दर्शनेंदोषनासती

॥४९॥पुढेंपाशुपततीर्थ॥स्वयेंस्थापीरघुनाथ॥जेथेंहयमूखत्वरित॥शुद्ध-
वदनझालातो॥५०॥तेतीर्थींकरितांस्नान॥होयपूर्वजन्माचीआठवण॥पुढें
चक्रतीर्थाचेंदर्शन॥घेतांपापनुरेची॥५१॥गरुडेंवासुकीधरिला॥तोविष्णू
नेसोडविला॥तेथेंवागेश्वरझाला॥विष्णूनेंस्थापिलातेस्थळीं॥५२॥पुढेंम
हालिंगकोटेश्वर॥स्वयेंस्थापीयुधिष्ठिर॥जयाचेदर्शनेंउद्धार॥प्राणिमात्रा
सहीहोयपैं॥५३॥ऐसेंपांडुरंगक्षेत्र॥षोडशवर्णयंत्राकार॥त्यामध्येंतीर्थेंसा
चार॥असतीअपारनवर्णवती॥५४॥शिवह्मणेकात्यायनऋषी॥तेणेंपंढ
रीचेपूर्वेसी॥देवीस्थापिलीनिश्चयेसी॥कात्यायनीनामतियेचें॥५५॥तेथें
करितांअनुष्ठान॥सर्वसंपत्तीपाविजेपूर्ण॥पुढेंकुंडलादेवीजाण॥कुंडलऋ
षीनेंस्थापिली॥५६॥पुढेंधर्माक्षीनामशक्ती॥तीचेंदर्शनघेतांनिश्चिती॥म
हावरदायिनीभाग्यदात्री॥तेथेंप्राणीआरोग्यहोय॥५७॥दरिद्रभंजनादे-

मा० वी॥ऋषीनीस्थापिलीपूर्वी॥सुप्रभादेवीबरवी॥पाराशरेंस्थापिली॥५८॥ अ०
४ तेथेंकरितांअनुष्ठान॥त्रैलोक्यांचेंहोयज्ञान॥पुढेंकल्याणदेवीजाण॥तिचे ४
दर्शनेंकल्याणहोय॥५९॥अनंतशक्तीचीस्वामिणी॥तेमुख्यजेथेंरुक्मि-
णी॥तीचाअवतारचक्रपाणी॥उभावेष्टुनीदेवीपाहात॥६०॥पुढेंज्ञानप्रभादे-
वीसत्य॥वसिष्ठमुनीस्थापित॥खड्गधारिणीअद्भुत॥दर्शनेंसमस्तदोषना
सती॥६१॥विधिनेंनिर्मिलीशक्ती॥तिचेंनामरत्नवती॥पुढेंपंढरीसआली-
निश्चिती॥भेटावयाश्रीहरीतें॥६२॥घेऊनियांरत्नेंबहुत॥तीपंढरीसजंवये
त॥तोंरत्नेंसकळदेखिलींअद्भुत॥भूमीसकळरत्नांची॥६३॥वाळुवंटींचेख
डेसमस्त॥तेहीरत्नमयदिसतीसत्य॥मगलाजलीतीयेतयेत॥मगराहिलीदे
खतेथेंची॥६४॥देवीपासीकरितांअनुष्ठान॥पुत्रहोतीजैसेंरत्न॥पुढेंचंद्र- ४
कांतादेवीजाण॥घेतांदर्शनसुखहोय॥६५॥कुमारीदेवीतयाजवळी॥पार्वे

तानेंपूर्वीस्थापिली॥कुंजरमारूनराहिली॥तेस्थळीरक्षित॥६६॥तेअवलो
कितांकुमारी॥माहामारीपीडानकरी॥अनुष्ठानकारतांद्वारीं॥मुक्याअवा-
चाफुटे॥६७॥कविलासीहोयस्फूर्ती॥ऐसीत्यादेवीचीकीर्ती॥विंध्याचळा
चीमहाशक्ती॥शिवेंतेथेंस्थापिली॥६८॥शिवह्मणेपार्वती॥रक्षाक्याभग
वती॥भैरवस्थापिलानिश्चिती॥कोणकोठेंतेंऐका॥६९॥पूर्वीएकाविख्यात
भूपती॥भृगुनामेत्रिजगती॥परमधर्मिष्ठपवित्रस्थिती॥शांतदांतमहाराज-
तो॥७०॥त्याभृगुरायेंजाण॥केलेसाठमहायज्ञ॥ऐसेंदेवेशेंजाणोन॥वैभव
पूर्णरायाचें॥७१॥त्याच्यियागासिविघ्न॥आरंभिलेंसहस्रनयन॥महाभैरवा
चेंस्थान॥विघ्नाशकरायेंकेलें॥७२॥जेथेंजेथेंयज्ञकेले॥तेथेंतेथेंभैरवस्था
पिले॥जेविघ्नसंहारितीसबळें॥बलिपूजादेतांची॥७३॥नामकालभैरवजा
ण॥करीमहाभैरवानिवारण॥महाप्रयत्नेंकरून॥सकळसंकटेंदूरकरी॥७४

॥सकळभैरवआदिनाथ॥लोकपाळभैरवनिश्चिती॥जोकोणीअनुष्ठान-
करित॥तेयुद्धींदिसतीभैरवजैसे॥७५॥पूजितांचंडभैरवासी॥नाशहोय
कळविघ्नासी॥उन्मत्तभैरवक्षेत्रपाळासी॥शिवेंनिश्चितस्थापिलें॥७६॥
पूजितांचंडभैरवासी॥भीषणभैरवक्षेत्ररक्षणासी॥शिवब्रह्मणेमीकरीआप
णासी॥पिनाकवळसिध्यर्थ॥७७॥कल्याणभैरवआराधन॥तपकऋषीक-
रीआपण॥परमतेजस्वीमलयाग्न॥कींपुंजाळलक्षविजांचे॥७८॥जेभ-
क्तीभावेंपूजिती॥सकळसिद्धीप्राप्तहोती॥स्ववर्णभैरवनिश्चिती॥ईशान्यको
णीरक्षित॥७९॥त्याभैरवाचेंघेतांदर्शन॥गृहींहोयधनधान्य॥संहारभैर-
वाचेंआराधन॥करितांशत्रुसंहारित॥८०॥ऐसेंभैरवआवरण॥पंढरीवे-
ष्टीतजाण॥मध्येंपांडुरंगनिधान॥पुंडलीककवरदजो॥८१॥जितुकेआणी
कदेवअसती॥तितकेनित्यपंढरीसयेती॥त्रिकाळदर्शनघेती॥रमापतीचि

ठलावें ॥ ८२ ॥ रात्रीदीपांचेझळाळ ॥ आकाशींदिसतीज्वाळ ॥ महादेवतांचे
कल्लोळ ॥ येतीहरीदर्शना ॥ ८३ ॥ बहुकाळांचेआदिक्षेत्र ॥ सकळदेवतां-
चेंमाहेर ॥ सर्वसंतांचेंनिजघर ॥ तेंपंढरपुरजाणपां ॥ ८४ ॥ हरीदर्शनानि-
मित्यभाव ॥ धरूनियेतीसकळदेव ॥ यात्रारक्षीभीमसेनभैरव ॥ अन्यायस
र्वथाकरूंनसकती ॥ ८५ ॥ मुख्यजेंपांडुरंगस्थान ॥ तेथेंनकरावेंआरोहण
॥ तेथेंकरितांविघ्न ॥ भैरवशिक्षादारुणकरिती ॥ ८६ ॥ इंद्राचागंधर्वएक ॥
विमानींबैसोनियांदेख ॥ हरीस्थळावरीमुख ॥ अंतरिक्षतोआला ॥ ८७ ॥ ह
रीप्रसादावरीविमान ॥ देखतांभैरवक्षोभलाजाण ॥ ह्मणेमूर्खोजायएकीकडे
न ॥ मर्यादापूर्णधरीकां ॥ ८८ ॥ परीतोनायकेचिउन्मत्तसबळ ॥ परमक्षोभ-
लाक्षेत्रपाळ ॥ मगदंडताडूनितत्काळ ॥ विमानखालींपाडिलें ॥ ८९ ॥ औटच
टिकापूर्ण ॥ बांधिलातोपाशघालून ॥ मगकेलेंतेणेंस्तवन ॥ ह्मणेबंधनसोडिमा

ड़ें॥१०॥ह्मणे मी तु ज अनन्यशरण॥ उमा ठाकला कर जोडून॥ मूढ मी अन्या-
ची पूर्ण॥ न कळत विमानवरी आलें॥११॥ मग भैरवें कृपा करून॥ गंधर्व दिघ-
ला सोडून॥ मग विमानारूढ होऊन॥ स्वस्थानासी पातला॥१२॥ जे अन्या-
य करिती अखंड॥ त्यासी भैरव मारिती प्रचंड॥ देवांदुष्कर्म आचरती मूढ॥
त्यासी हटविघ्न करिती॥१३॥ गंधर्व भैरवें पाडिला भूमी॥ ही कथा नाहीं यम-
हात्मी॥ स्कंदपुराणा चिये महात्मीं॥ अवलोकावें तेथें असे॥१४॥ पुढें असे
त्रिवेणी माहात्म्य॥ अत्यंत गोड जे उत्तम॥ श्रवण करा तुह्मी सप्रेम॥ ब्रह्मानंदें
करूनियां॥१५॥ श्रीधरस्वामी ब्रह्मानंद॥ निजभक्त हृदयारविंद॥ निजज-
नचातक जलद॥ कृपादृष्टी करीत से॥१६॥ इति श्रीपांडुरंगमाहात्म्य सुंदर॥
पद्मपुराणीचें परिकर॥ अपर्णेसि सांगे त्रिनेत्र॥ चतुर्थोध्याय गोड हा॥१७॥
श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु॥ ॥७ ७॥

श्रीगणेशायनमः॥ शिवह्मणेभवानी॥त्रिवेणीमाहात्म्यऐकश्रवणी॥ऐक
तांचिपापधुणी॥श्रवणमात्रेंहोतसे॥१॥भास्करक्षेत्रींएकब्राह्मण॥निःपा
पसात्विकसज्ञान॥शांतदांतदयावंतपूर्ण॥सूर्यनारायणउपासक॥२॥
ब्राह्मणनामभास्करपूर्ण॥नित्यप्रातःकाळींउठोन॥प्रयागींकरीतसेस्ना
न॥सूर्यआराधननित्यकरी॥३॥सायंकाळींफिरून॥येतभास्करतीर्था
लागून॥नित्ययेतांजातांचरण॥श्रमपावोनिसूजती॥४॥शरीरअत्यंतरो
डलें॥सूर्यनारायणेरक्षिलें॥मगप्रगटोनितेवेळे॥ब्राह्मणासीबोलत॥५॥
तुझेंनिवासस्थान॥तेथेंमीप्रयागकरीन॥मगब्राह्मणघालीलोटांगण॥क
रजोडोनीविनवित॥६॥ह्मणेजयजयसूर्यनारायणा॥त्रैलोक्यनाथासहस्र
किर्णा॥नमछेदकास्करभूषणा॥उष्णाकीर्णाआदित्या॥७॥स्वामीप्रयाग
करसीयेथें॥तरीतेथींचामहिमासमस्त॥सांगोपांगअद्भुत॥होयऐसेंकरा

वें॥ ८॥ सूर्येह्मणेब्राह्मणा॥ महिमायेईलतुझ्यास्थाना॥ रव्यातीवाढेलजा
णा॥ हेंनिश्चयेंजाणपां॥ ९॥ पांचसहस्त्रवर्षकाळीं॥ झालियावरीयेस्थळीं॥
तीर्थेंलोपतीसकळी॥ भागीरथीकाशीगया॥ १०॥ तुझियाक्षेत्राचामहिमा
विशेषवाढेलविप्रोत्तमा॥ ऐसावरदेऊनिउत्तमा॥ अंतर्धानपावले॥ ११॥ तेंपां
डुरंगक्षेत्र॥ बिंदुतीर्थापासूनिपवित्र॥ नैर्ऋत्यकोणीसहस्त्र॥ धनुष्येंदूरीअ-
से॥ १२॥ भास्करतीर्थापासूनिसूर्यतीर्थपर्यंत॥ नैर्ऋत्यधनुष्येंतीनशत॥ तें-
प्रयागक्षेत्रअद्भुत॥ ईशान्यमुरवतेंअसे॥ १३॥ भागीरथीदुसरीसिंधुनदी॥
सितअसितात्यादोघी॥ तेथेंप्राणीस्नानकरितांकधीं॥ विष्णुलोकाप्रती-
जाय॥ १४॥ माघमासींउदकतेथें॥ ध्वनाहेचिपेंगर्जत॥ ब्रह्महत्यारेमदो-
न्मत्त॥ सुरापानीनिंदकजे॥ १५॥ आणीकहीपापीजन॥ येथेंकरितीस्ना-
न॥ मुक्तझालपापापासून॥ ऐसाघोषउदकींहोय॥ १६॥ कनामेउदकजा

ण॥रटनामेशब्दपूर्ण॥करह्मणोनिसामाभिदान॥कोटीजनह्मणतीजाचें॥
॥१७॥ह्मणोनिउदकीउठतीरटाट॥धांवाधांवरिपापिष्ठ॥मयागींयेऊनिसम्र
भट॥स्नानेंमुक्तव्हालतुह्मी॥१८॥माघमासींस्नानकरिती॥त्याभास्करा-
चेंफळयेहातीं॥तेथेंतपयागकरिती॥तेंपुण्यनवर्णवे॥१९॥ब्रह्मदेवाचेनिद्र
आंत॥वटपत्रींनिजलेभगवंत॥तोवटअसेजाणतेथ॥त्रिदेवात्मकरूपें॥२०॥
तयेस्थळीकरूनिस्नान॥सूर्यपर्वींगोदान॥करावेंतिळहोमसुवर्णदान॥
मगभूदानकरावें॥२१॥तीर्थाहूनिकोटीगुणेंथोर॥तेंजाणावेंभास्करक्षेत्र
॥तेथेंशेषशाईशार्ङ्गधर॥दर्शनघ्यावेंतयाचें॥२२॥त्यापुण्येंकरूनिमाणी॥
पावेवैकुंठभुवनी॥माघमासींमहिमापूर्णरात्रदिनी॥तेथेंविशेषपार्वती॥२३
॥संगमापासूनिसूर्यपर्यंत॥मध्येंभीमापुण्यवंत॥तेथेंभैरवमारित॥तयेभू
मीराक्षिती॥२४॥लक्ष्मीतीर्थशंखतीर्थ॥दशाश्वमेधब्रह्मतीर्थ॥कश्यपती-

र्थअद्भुत॥ तेथिंचेंस्नानेंपापजळे॥२५॥पापमोचकतीर्थ॥स्नानेसमस्तपा-
पफिटत॥ तेथेंराहातांसमस्त॥ दोषसर्वनासती॥२६॥ नारायणगरुडती
र्थ॥गोपाळदुर्गतीर्थविख्यात॥हरिहरेश्वरवरुणअद्भुत॥अनंतकोटीती
र्थेपैं॥२७॥तेथेंऋषीआश्रम॥शोभायमानदिव्यपरम॥नानारत्नेंवृक्षउ-
त्तम॥नदिसेव्योमपाहतां॥२८॥परमपावनविवर्धन॥प्रयागराजतोसंपू
र्ण॥तेथेंकरितीजेस्नान॥विष्णुभुवनपावती॥२९॥वरकडभूमीसमान॥
तेंक्षेत्रब्रह्मणतांजाण॥ब्रह्महत्येचेंपापदारुण॥नरकापूर्णजाईलतो॥३०॥
शेषशयननारायण॥तेथेंआहेलक्ष्मीरमण॥त्याचेंध्यावेंदर्शन॥अगत्य-
करूनिसाधकीं॥३१॥पुरुषहोअथवानारी॥तेथेंसोनिजाथवहनावरी॥-
तोचांडाळनिर्धारी॥जोचरणीनजाययात्रे॥३२॥तर्पणीउदकदान॥त्या
चेंनघेतीपितृगण॥त्याचेंव्यर्थगेलेंस्नानदान॥हरलेंपूर्वसुकृत॥३३॥-

जो कां अधम दुरात्मा ॥ तो चि नंदी तेथिंचा महिमा ॥ तेथें न करावें दुष्टकर्मा ॥
दुष्टा प्रतिग्रह न घ्यावा ॥ ३४ ॥ लक्ष्मीसहित श्रीधर ॥ तेथें वसे निरंतर ॥ तेथें-
करितां स्नानमात्र ॥ उद्धार होय सप्तगोत्रा ॥ ३५ ॥ त्रिवेणीसी करितां स्नानदा
न ॥ जो करी हरिहरपूजन ॥ तेथें होय भास्करासमान ॥ अवश्य धांवोनी तेथें-
जावें ॥ ३६ ॥ दशाश्वमेधतीर्थ ॥ सर्व पाप तेथें नासत ॥ दाहा अश्वमेध केले ते-
थ ॥ ब्रह्मदेवें पैं केले ॥ ३७ ॥ त्या भास्करक्षेत्रीं पूर्ण ॥ एक करितां माघस्नान ॥ क
ल्पांतीचें पाप दारुण ॥ जाय जळोन तेक्षणीं ॥ ३८ ॥ तेथें करितां स्नान ॥ तया
सी श्रीहरी पूर्ण ॥ पापकुद्धी मागुतेन ॥ पुनः नुपजे तयातें ॥ ३९ ॥ तये स्थळीं चें उ
दक बिंदु भरी ॥ जरी पडे आंगावरी ॥ ते पुण्यवंत संसारीं ॥ तयासी हरी रक्षित ॥
४० ॥ भास्करतीर्थी वास एक दिन ॥ त्रिवेणीचें दर्शन ॥ तेथें केल्या अन्नदान ॥
नाहीं मिती पुण्यातें ॥ ४१ ॥ तेथें माघमासीं संपूर्ण ॥ सूर्य अर्घ्योदयीं करी स्ना

न॥त्याचेदर्शनेकरून॥सकळजनउद्धरती॥४२॥संसारींजेआलेप्राणी॥
त्यांहींपंढरीपाहावयानयनी॥भास्करतीर्थीजाउनी॥स्नानदानकरावें॥४३॥
शिवह्मणेसावकाश॥ऐककथासुरस॥रत्नकेतूनामवैश्य॥महाधनाढ्यहोता
पूर्वी॥४४॥कोरडीकरीविष्णुभक्ती॥द्रव्यनवेंचीपापमती॥जाचाधनासी-
नाहींमिती॥जाहाजेंचालतीअपार॥४५॥धनलंपटदुष्टबुद्धी॥कुळदेवतनपू
जीकधीं॥होमदानीपितृश्राद्धीं॥नवेंचीकवडीसर्वथा॥४६॥कोणीमागेलध
नासी॥ह्मणोनिमैत्रीनकरीत्यासी॥नमस्कारह्मणेब्राह्मणासी॥दक्षिणामागे
लह्मणोनियां॥४७॥द्रव्यवेंचेलह्मणोन॥नकरीसाधूसीसन्मान॥पुरतेंन-
खायआपणअन्न॥असोनिसर्वदरिद्रभोगी॥४८॥भगतोवैश्यरत्नकेतु॥
परदेशाजायउदिमानिमित्तु॥एकलाचिवाटेनेजात॥तोमहावनांतपडियें-
ला॥४९॥तोंतेथेंमहाव्याघ्रआला॥तेणेंवैश्यभक्षिला॥तेथेंचितोराक्षस- ३

झाला॥खलकेतुवैश्यपें॥५०॥वनामध्येंहाकफोडित॥चहूंकडेधांवेआरड-
त॥माझेंधनधारेह्मणत॥आणोनियांलवकरी॥५१॥तयावनामध्यंफिर-
त॥पशुपक्षीधरीअपरामित॥मृगधरितअकस्मात॥वनपाडिलेंउद्वस॥-
५२॥माझेंधनधारेलवकरी॥ह्मणोनिभक्षितियातेंधरी॥सर्वांचित्यातेंजीवें
मारी॥क्षणाभीतरीभक्षित॥५३॥धूम्रवर्णतोराक्षसअद्भुत॥वनांतहिंडे
क्षुधाक्रांत॥तोंऋक्षसदादेवीआलीतेथ॥माघस्नानापातली॥५४॥ती
सीइंद्रेंहोतीशापिली॥ह्मणोनिमृत्युलोकांआली॥भास्करक्षेत्रापावली॥
स्नानदानकरावया॥५५॥ऋक्षसदायेऊनतयेस्थळीं॥स्नानकरीत्रिवे-
णीजळीं॥तीतत्काळचिउद्धरली॥जातीझालीनिजपदा॥५६॥केशम-
स्तकींचेरुळत॥वस्त्रवोलेंतैसेंचिगळत॥विमानींबैसोनीत्वरित॥झाली
अद्भुतभवानी॥५७॥वस्त्राचाबिंदूगळाला॥तोराक्षसावरीपडिला॥तो

तत्काळचीउन्द्दरला ॥ पावताझालापूर्वदेह ॥ ५८ ॥ धांवोनिधरिलेतीचेंचर
ण ॥ ह्मणेमातेतुझेंदर्शन ॥ तुझ्यावस्त्रबिंदुकरून ॥ मीउध्दरलोंपापीहा ॥ ५९
॥ तुवांकोठेंकेलेंस्नान ॥ कायआचरलीसपुण्य ॥ मीधनलुब्धकृपण ॥ पूर्व
वृत्तांततीयेसीसांगीतला ॥ ६० ॥ तोंसकसदादेवीबोलिली ॥ मजअमरनाथें-
शापिली ॥ ह्मणोनिमृत्युलोकींवस्तीकेली ॥ मम्मउन्द्दरल्येंभास्करक्षेत्रीं ॥-
६१ ॥ स्नानकरूनीविमानींबैसतां ॥ तुजवरीबिंदुपडिलाअवचिता ॥ तेणेंतूंउ
द्धरलासीतत्वतां ॥ उदकपुण्येंकरूनी ॥ ६२ ॥ मगधरूनिसकसदेचेचरण ॥
ह्मणेम्यांकेलेंदुष्टाचरण ॥ तेणेंतपयज्ञदान ॥ पुराणकीर्तननेणेंची ॥ ६३ ॥-
दुःखार्णवउतरावया ॥ तुझेंनामममजतारावया ॥ ह्मणोनिलागलापायां ॥ म
जटांकूनियांजाऊंनको ॥ ६४ ॥ मजउन्द्दरींकांदीनातें ॥ नकोजाऊंपुढेंमा-
रूपाआलीसकसदेतें ॥ कायवचनबोलिली ॥ ६५ ॥ ह्मणेंभास्करक्षेत्रींमा

घस्नान ॥ म्याएकमासकेलेंपूर्ण ॥ त्यांततिनदिवसांचेंपुण्यघेऊन ॥
उध्दरेंतूंपैंआतां ॥ ६६ ॥ तयावरीसोडिलेंउदक ॥ तोदिव्यरूपझालाता
त्काळिक ॥ विमानींबैसलामुक्तदेख ॥ गेलात्वरितहरिपदा ॥ ६७ ॥
क्षेत्रामाजीभागिरथीवरिष्ठ ॥ अक्षयीविराजेवट ॥ तीनदेवतेथेंउद्भट
॥ जयासीव्यापुनीराहिले ॥ ६८ ॥ यालागींपद्मनेत्री ॥ माघस्नानकरा
वेंभागिरथीक्षेत्रीं ॥ देवांदुर्लभतीर्थपवित्रीं ॥ अचळपत्रींकायवानूं ॥
॥ ६९ ॥ ऐसेंहेंत्रिवेणीआख्यान ॥ त्रिवारजोकरीपठण ॥ तेणेंशतकु-
ळेंपूर्ण ॥ उध्दारिलीं आपुलीं ॥ ७० ॥ ब्रह्मानंदश्रीधर ॥ सद्भक्तांविनवी-
वारंवार ॥ पंढरीआणिभास्करक्षेत्र ॥ विष्णुलोकासत्वरजावया ॥ ७१
॥ इतिश्रीपांडुरंगमाहात्म्यसुंदर ॥ पद्मपुराणींचेंपरिकर ॥ अपर्णेसि
सांगेत्रिनेत्र ॥ पंचमोध्यायगोडहा ॥ ७२ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ छ

श्रीगणेशायनमः॥ पंढरीचें पूर्वद्वार॥ त्रिविक्रमपरमक्षेत्र॥ तेथींचा महिमा
अपार॥ किती काय वर्णावा॥ १॥ त्रिविक्रम रक्षीत द्वार॥ दक्षिण द्वारीं भू-
पालक्षेत्र॥ अश्वत्थरूपीं श्रीधर॥ कृष्णातीरीं विराजे॥ २॥ आतां पश्चिमे-
चें द्वार॥ तें जाणिजे करवीर॥ तीर्थें पवित्र साचार॥ स्नानें उद्धार प्राणियां॥-
॥ ३॥ अनंत शक्तीची स्वामिणी॥ ती महालक्ष्मी तये स्थानीं॥ वाराणसी आ
णि करवीर दोन्ही॥ विष्णूनें केली स्वहस्तें॥ ४॥ काशीहूनि निज आगळें॥
करवीरक्षेत्र बोलिलें॥ तेथिंचा महिमा खोल असे लिहिलें॥ बोलोंन शके-
सहस्राक्ष॥ ५॥ आतां उत्तरेचें द्वार॥ तें प्रवरासंगमीं गौतमीतीर॥ पूर्वाभि-
मुख वतें सुंदर॥ सिद्धेश्वर देव तेथें॥ ६॥ उत्तर द्वार तो रक्षित॥ अकरा रुद्र सम
वेत॥ मीनच आहें साक्षांत॥ शिव सांगे भवानीसी॥ ७॥ ऐशीं द्वारें पूजोनी॥-
मागुतें यावें पंढरी लागुनी॥ पूजा करावी बिंदुस्थानीं॥ श्रीशंभूसहित हरीची

प्रत्यक्षादिसेंजेंक्षेत्र ॥ तयासीनमानीउन्मत्त ॥ नदिसेतें असेंगुप्त ॥ तेंनिश्चि
तपाहूंत्पणती ॥ २५ ॥ कुंडलतीर्थपरमपवित्र ॥ त्यांतकरितांमळमूत्र ॥ न
वलवाटतसेंघोर ॥ अभाविकजनकैसेंहे ॥ २६ ॥ कुंडलतीर्थींचीहेगती ॥
विंदुतीर्थपाहूंइच्छिती ॥ प्रत्यक्षावरीनबैसेभक्ती ॥ तरीगुप्तकैसेंदृश्यहो
य ॥ २७ ॥ त्रैलोक्यनाथसूर्यनारायण ॥ तयासीनकरितीजेनमन ॥ ह्मसोब
पुढेंलोटांगण ॥ आवडीनेंघालिती ॥ २८ ॥ गाईंचातीर्थींमळमूत्र ॥ ह्मणती
हेंकायक्षेत्र ॥ तुळजापुरक्षेत्रपवित्र ॥ आह्मावहुतआवडे ॥ २९ ॥ तुळजा
पुरागेलियाजाणा ॥ ह्मणेहेंहीनावडेमाझ्यामना ॥ जावेंजरीमल्लिकार्जु
ना ॥ तेथेंहीजाणधोंडापाणी ॥ ३० ॥ जेथेंतेथेंधोंडापाणी ॥ माझेंमननबैसेको
णेस्थानी ॥ ऐसियापापियालागुनी ॥ क्षेत्रकायकरीहो ॥ ३१ ॥ श्रीधरह्मणे
असोआतां ॥ यादुर्जनाचीव्यर्थकथा ॥ पांडुरंगह्मणेतत्वता ॥ करावेंसर्वांअ

२

दरें॥ २२॥ असोशिवह्मणेभवानी॥ लक्ष्मीतीर्थोपासूनी॥ भीमातीर्थंदे-
खतांनयनी॥ देखतांदोषहरतीपाहा॥ २३॥ परमपावनलक्ष्मीतीर्थ॥ जे
थेंब्रह्मणातपकरित॥ शंखचक्रगदातीर्थविराजित॥ तेंअवलोकावें
आवडी॥ २४॥ चक्रापासूनिदुर्वासमुनी॥ मुक्तझालातयेस्थानी॥ पु
ढेंपद्मतीर्थयेउनी॥ स्नानदानकरावें॥ २५॥ एकागोपीनेगर्वकेला॥
कृष्णेंवर्जिलातेवेळां॥ तियेसीअनुतापझाला॥ तपतेवेळींतिणेंके-
लें॥ २६॥ मगयेऊनिभगवंत॥ तियेलागींसमजावित॥ तेंपासूनि-
गोपीतीर्थ॥ नामतेयेंजाणपां॥ २७॥ पुंडलिकापुढेंसर्वेश्वर॥ उभा
ठेऊनिकटींकर॥ जोसच्चिदानंदकमळावर॥ मदनमोहनरूपजें॥-
॥ २८॥ ऐसापुंडलीकापुढेंश्रीहरी॥ तोपूजावाषोडशोपचारीं॥ ओने-
थेंस्नानकरी॥ महिमानिर्धारीनवर्णवे॥ २९॥ समोवतेसाठसहस्राव-

मा० स्तीर्थं ॥ ते भूमिके नेणपाषाण ॥ जैं बीजळ स्पर्शे सवर्णवर्ण ॥ हरी मौंवते अ०
१ चाणपणं ॥ ४० ॥ तीनमासपर्यंत ॥ तेथें अनुष्ठानकरित ॥ त्यांसीप्रत्यक्षपं ६
दरीनाथ ॥ दर्शनदेतसे अद्यापी ॥ ४१ ॥ षडाक्षरमंत्रसंपूर्ण ॥ हरीत्यासी-
सांगेयेउन ॥ तयाचें खुंटळे जन्ममरण ॥ हरिरूपतोझाला ॥ ४२ ॥ शिव-
म्हणे भवानी ॥ महिमान वर्णवेमाझेनी ॥ ऐसादेवतीर्थ त्रिभुवनी ॥ नसांप
डे शोधितां ॥ ४३ ॥ जेतीर्थें करितां भागळे ॥ ते पंढरीसयेऊनानिवाले ॥ अनं
त जन्मनपके ॥ तृप्तझाले दर्शनें ॥ ४४ ॥ कळसावरीनचढेकाम ॥ नाहींसे-
सा हीनतीर्थउत्तम ॥ सतांचें माहेरपरम ॥ ब्रह्मानंदजेथें असे ॥ ४५ ॥ ब-
हु ... दापंढरीशा ॥ विठ्ठला रुक्मिणीविलासा ॥ श्रीधरमानसराज-
हंसा ॥ परमहंसाच्या विठ्ठला ॥ ४६ ॥ इतिश्रीपांडुरंगमाहात्म्यस्कंद ॥ प ३
द्मपुराणींचें परिकर ॥ अपर्णेसी सांगे त्रिनेत्र ॥ षष्ठोध्यायगोड हा ॥ ४७ ॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥शिवह्मणेपार्वती॥ विंध्याचळाचेपूर्वप्रांती॥ ह्मापा-
पुराचेप्रांतीं॥ चंद्रसेनभूपतीपैंझाला॥१॥ शांतदांततपस्वीपूर्ण॥ शुची-
शीलहरिभजनीमन॥ अखंडकरीवेदाध्ययन॥ संतसमागमीरमेस-
दा॥२॥ त्याचीभार्यापरमसुशील॥ दुसरीलक्ष्मीचकेवळ॥ भक्तीसीतत्प
रवेल्हाळ॥ हरिस्मरणीरतसदा॥३॥ तप्रसूतझालीराजपत्नी॥ कन्याजन्म
लीसगुणी॥ रूपलावण्यपद्मिणी॥ रंभेहूनिस्वरूपतिचें॥४॥ झालीषोडश
वर्षेपूर्ण॥ मातेचागुरूवैशंपायन॥ त्यासीतेपद्मा आपण॥ पुसतीझालीतेसम
॥५॥ ह्मणेहरिप्राप्तीजेणेहोय॥ ऐसासांगाकांहींउपाय॥ ह्मणोनिधरिलेतिणे
पाय॥ वैशंपायनाचेतेधवां॥६॥ मगवैशंपायनबोलेवचनोक्ती॥ विंध्याचळा
चेदक्षिणप्रांतीं॥ नदीवाहेभीमरथी॥ शरावतीसंगम॥७॥ तीनधनुष्येंतेथुनी॥
उत्तरेसुंदरीकरुनी॥ तेथेंभानकूपाणी॥ करकेकमियांकटीवरी॥८॥ तुकां

मा· अ·
१ ७

ऊनितेश्रवणी॥सावकाशपाहेंतोमुरारी॥मंत्रजपेंषडाक्षरी॥जेणेभेटेभगवंत॥
॥९॥म्हणवयेनेधरिलेचरण॥तोमंत्रसांगामजलागुन॥मगवैशंपायनमंत्रदेऊ
न॥मंत्रउपदेशपाठविली॥१०॥पुंडलिकाचेवाममेदिनी॥पद्मासनकरीतयेस्थानी॥
तोंएकएकदेखिलाकमलनयनी॥शारंगपाणीजगदात्मा॥११॥मदनमनोहरदेखि
ला॥सुंदरी॥कामेव्यापिलीराजकुमरी॥वस्त्रगळालेमहीवरी॥नाहींशुद्धीतिये
सी॥१२॥नग्नअवघेंशरीर॥झळकतीदिव्यअळंकार॥मोकळेझालेकबरी
भार॥हरीवदनविलोकितां॥१३॥दृष्टीदेखिलामाधव॥नाठवेचिकांहींदेह
भाव॥जैसीविद्युल्लतासावयव॥उतरलीपृथ्वीवरी॥१४॥चरणीवांकी
ब्रिदें॥वाजतांगर्जतीनादझणत्कारें॥कंठींभूषणेंअतिसुंदरें॥वज्रचुडेमंडि
तकर॥१५॥लोपलेसर्वअलंकार॥परीनग्नतियेचेंशरीर॥मोकळेमस्तकींकबरी
भार॥अंगीचासुवासबहुफांके॥१६॥हरीच्यामुखाकडेपाहात॥हांसतहां १

सतजवळीयेत॥ चरणीमिठीघालित॥ कामंमोहितझालीअसे॥ १७॥ चरणी-
[illegible]ठेवोनिएकघडी॥ पायहरीचेतेरगडी॥ लागलीहरिचरणाचीगोडी॥ तेन-
[illegible]॥ १८॥ सकुमारहरीचींपाउलें॥ तींधरिलींपद्मेनें॥ तींनसोडीकांहीं
केलें॥ मगभगवंतेंअभयवरदीधला॥ १९॥ ह्मणेउठउठह्मोकल्याणी॥ वरमां-
[illegible]हीयेक्षणी॥ येरीह्मणेचक्रपाणी॥ वरहोईतूंमाझा॥ २०॥ तूंचिहोईमाझा
वर॥ हाचिदेईंनिजवर॥ ऐकोनिहांसेश्रीधर॥ भुवनसुंदरबोलत॥ २१॥ ह्मणे
हेंतूंयेस्थानी॥ मुक्तकेशीचतुरेकामिनी॥ निर्वाणपददायिनी॥ माणीतुझेनीउ
द्धरती॥ २२॥ तुझीमेत्तावरीपडतांदृष्टी॥ प्राणीउद्धरतीउठाउठी॥ माझीध्यान-
मूर्तीहृदयसंपुटीं॥ भोगीतरहेंसदातूं॥ २३॥ ऐसामुक्तकेसवर॥ देऊनियांसर्वे-
श्वर॥ पुंडलीकाणसूनिसुंदर॥ शरावत्तीसंगमपावतो॥ २४॥ इतुकेंतयेवेंचिवि-
रस्थान॥ मुक्तकेशीतीर्थपूर्ण॥ तेथेंकरूनियांस्नान॥ परमपावनहोइजे॥ २५॥ तें

आवडेविष्णूशी॥ह्मणोनिपूजावेंमुक्तकेशी॥तियेच्चेहस्तलागतांपायांसी॥बो
टरूतलेंदिसतसे॥२६॥उत्तमपुढेंनारदलिंग॥ जेंपूजिजेययासांग॥तयासीतु
ष्टोनीपांडुरंग॥मोक्षपददेतसे॥२७॥पुढेंसरस्वतीदेवी॥ब्रह्मदेवेंस्थापलीपू-
र्वी॥तेथेंअनुष्ठानकरितांमहादेवी॥वाचासिद्धहोयपैं॥२८॥तेथेंशिशुमाळा
नदीसंगम॥स्नानकरितांउत्तम॥सुंदरहोयमुखपद्म॥नाहींसंशयजाणपां
॥२९॥त्यापुढेंवन्हीतीर्थ॥जोभावार्थेंपूजाकरित॥तयाअग्नीचेंभयनिश्चि
त॥कदापिनाहींजाणपां॥३०॥शिवब्रह्मणेंपंढरीक्षेत्र॥ जेंअवघेंमाझेंशरीर॥
माझेंहृदयतेंबिंदुतीर्थपवित्र॥आत्माराममुख्यजोकां॥३१॥जेंदेवांदुर्लभ-
स्थान॥मनुष्यासीकैंचेंदृश्यमान॥पूर्णब्रह्मसनातन॥पंढरीयेनांदत॥३२॥
याब्रह्मांडमंडपामाझारी॥ऐसीनाहींदुजीनगरी॥हेचिवाराणसीपुरी॥दक्षि
णादिशेजाणपां॥३३॥आपलेघराहूनिनिघतां॥बिंदुस्थळाकडेयेतां॥एक २

एकपाउलतत्वता ॥ अश्वमेधाचेंपुण्यअसे ॥ ३४ ॥ सहजकार्यकरितां-
जाण ॥ बिंदुलिंगासींप्रदक्षणाहोयपूर्ण ॥ तेणेब्रह्मांडसंपूर्ण ॥ उजवेंघातलें
जाणपां ॥ ३५ ॥ जेणेघेतलेंबिंदुदर्शन ॥ तेणेऔटकोटीतीर्थेंसंपूर्ण ॥ केलें-
जाणिजेदिव्यस्नान ॥ संशयनाहींजाणपां ॥ ३६ ॥ नघेतांबिंदुदर्शन ॥ जेणे-
भक्षिलेंअसेलअन्न ॥ तेंपूयशोणितसुरापान ॥ तेणेकेलेंजाणपां ॥ ३७ ॥ पांडु
रंगनगरींराहोन ॥ नघेईजोपांडुरंगदर्शन ॥ नकरीआनंदेंदेवाचेभजन ॥ तरीकाय
कारणराहावयाचें ॥ ३८ ॥ क्षेत्रामध्येंबसोन ॥ नघेबिंदुलिंगाचेंदर्शन ॥ षडा
क्षरमंत्रउच्चारण ॥ जोनकरीतोदुरात्मा ॥ ३९ ॥ जोनपाहेमुख्यस्थान ॥ जिता
चिभोगितोनर्कजाण ॥ जाचेगावींराहोनदर्शन ॥ नघेतांकैसासुखपावेल ॥ ४०
चंद्रभागेचेंस्नान ॥ त्रिमूर्तीचेंदर्शन ॥ बिंदुस्थळअवलोकुन ॥ साष्टांगनमस्का
रकरावा ॥ ४१ ॥ विठ्ठलाचीराजधानी ॥ तेयस्थळींराहोनी ॥ पूजीमूढदेवता-

मा॰ लागुनी ॥ भ्रष्टप्राणी तो चिपें ॥ ४२ ॥ जेणें कुग्रामी पापें केलीं ॥ ती पंढरीस दग्ध अ॰
१ झाली ॥ पंढरीस पापें घडलीं ॥ तरी अनर्थी पडेल तो ॥ ४३ ॥ क्षेत्रीं करितां पापें ७
नाना ॥ त्यांसी होती भैरवयातना ॥ ह्मणोनी पापवासना ॥ नका धरूं तुह्मी पें ॥
४४ ॥ जो अत्यंत जारकर्मी रत ॥ तो आपली माता संभाळित ॥ तेसी पंढरी पुण्य
तीर्थ ॥ तेथें राहूनि अनर्थ करूं नये ॥ ४५ ॥ जा क्षेत्रींचे पुण्यवंत नर ॥ ह्मणोनि-
दोष करिती अपार ॥ ते बुडती साचार ॥ एक दृष्टांत ये विषयीं ॥ ४६ ॥ जैसें वस्त्र
वो पितां होय उजळ ॥ धुतां धुतां होय निर्मळ ॥ त्यावरी बिब्याचें तेल ॥ नेऊनि-
यां शिंपिलें ॥ ४७ ॥ मग त्याचें उजळ न व्हे रूप ॥ तैसें क्षेत्रीं करितां पाप ॥ तत्का
ळ होय वज्रलेप ॥ सत्य जाण भवानी ॥ ४८ ॥ श्रीमद्भीमातीरविहारा ॥ ब्रह्मानं-
द अति उदारा ॥ श्रीधरवरदा निर्विकारा ॥ परात्परा अभंगा ॥ ४९ ॥ इति श्रीपांडुरंगमा ३
हात्म्यसुंदर ॥ पद्मपुराणींचें परिकर ॥ अपर्णेसि सांगे त्रिनेत्र ॥ सप्तमोध्याय गोड हा ५०

श्रीगणेशायनमः॥ ॥पार्वतीसह्मणेहरिहर॥पूर्वींगयासुरनामेंअसुर॥तो
रुद्राचाक्रोधघोर॥उत्पन्नझालातेथुनी॥१॥केशज्याचेऊर्ध्वआरक्तवर्ण॥
महाभयानककराळवदन॥तेणेब्रह्मादिदेवगण॥भ्रमणचक्रींपाडिले॥२
॥जैसेआकाशींपक्षीहिंडती॥तैसेदेवचहूंकडेफिरती॥इंद्रभ्रांतझालाचि
त्तीं॥ह्मणेराहावयासीथारनाहीं॥३॥मगब्रह्मदेवाशीगेलेशरण॥इंद्रादिस
कळदेवगण॥गयासुरेंगांजिलेंह्मणोन॥सांगतीगाऱ्हाणेत्यापासीं॥४॥
झडकरीयत्नकरींआतां॥मगसांगातेंघेऊनिसमस्तां॥शरणगेलेवैकुंठना-
था॥सकळदेवांसहितपैं॥५॥जयजयाजीवैकुंठदातारा॥जगन्निवासा-
कमळाधरा॥गयासुरेंसकळसुरवरां॥त्रासदेऊनियांपळविले॥६॥कम
ळोद्भवासीह्मणेहरी॥कांहींभयनधरावेंअंतरीं॥तोअसुरकोठेंकायक
री॥तोमजझडकरीदाखवा॥७॥ब्रह्मदेवह्मणेतपदारुण॥करीतबैस-

ला निर्वाण ॥ मग सांगातें घेऊन चतुरानन ॥ हरी आपण ऊठिले ॥ ८ ॥ ब्रह्मा
आणि हरी ॥ जेथें गयासुर तप करी ॥ तेथें येऊन झडकरी ॥ पुढें उभे ठाकले
॥ ९ ॥ ब्रह्मा ह्मणे गयासुरा ॥ महातपस्वीया चतुरा ॥ तुज प्रसन्न झालों वीरा ॥
वर मागें अपेक्षित ॥ १० ॥ गयासुर ह्मणे तेवेळां ॥ तुह्मी दोघे प्रसन्न झाले तीम
ला ॥ तरी पाहिजे वर दिधला ॥ मी मागेन जो तुह्मातें ॥ ११ ॥ सकळ तीर्थे देव य-
ज्ञ ॥ गंगा पृथ्वी सर्व भुवन ॥ त्याहूनि माझें शरीर पावन ॥ करावें आतां येवेळे
॥ १२ ॥ मग ब्रह्मा आणि नारायण ॥ बोलते झाले संतोषोन ॥ तुझा देह होईल
पावन ॥ सर्वोपकाराकारणें ॥ १३ ॥ तत्काळ शरीर झालें पवित्र ॥ मग ह्मणे ब्र
ह्मा श्रीधर ॥ तुझिया शरीरावरी साचार ॥ यज्ञ करावयाठाव देईं ॥ १४ ॥ गया
सुरा अवधारी ॥ शून्य स्थळ न से धरित्री ॥ तरी तुझी याशरीरावरी ॥ यज्ञ आ १
ह्मी करितों आतां ॥ १५ ॥ वचन ऐकतां चि गयासुर ॥ संतोषला तेणें अपार ॥

ह्मणेजन्मआजिसफळसाचार ॥ तपसमग्रफळाआलें ॥१६॥ धन्यध-
न्यचतुरानन ॥ ठावमागसीकरावयायज्ञ ॥ तुह्मीसर्वलोकरक्षणाकारण
॥ तेंमजकळोंआलें ॥१७॥ ब्रंह्माह्मणेतूंउदार ॥ तुझेंशरीरहेंपवित्र ॥ ए-
थ्वीउच्छिष्टसमग्र ॥ ह्मणोनिआलोंतुजपाशीं ॥१८॥ गयासुरह्मणेधन्य
माझेंजिणें ॥ मजप्रार्थिलेंचतुराननें ॥ धन्यह्मणोनिकाळेंतेणे ॥ शरीरदा
किलेंधरणीवरी ॥१९॥ जेव्हांगयासुरखालीपडिला ॥ एथ्वीदणाणली-
तेवेळां ॥ शेषाचामाथादडपला ॥ सप्तपाताळेंहडबडलीं ॥२०॥ दिग्गज-
झालेभयाभित ॥ ह्मणतीएथ्वीरसातळाजात ॥ कूर्मपाठीसरसावित ॥
वराहदंतसरसावी ॥२१॥ दिंडिरवनींउभाहोता ॥ तेथोनीपडिलापाल-
था ॥ ईशान्यकोनीगेलामाथा ॥ वाराणशीपलीकडे ॥२२॥ त्याचाकटि
प्रदेशसमस्त ॥ दिंडिरवनीपडिलासत्य ॥ गोमतीपर्वतापर्यंत ॥ पायते

थेंलागले ॥ २३ ॥ मगशिरावरीमह्मयज्ञ ॥ करिताझालाचतुरानन ॥ एक-
संवत्सरांतपूर्ण ॥ पूर्णाहुतीपैंझाली ॥ २४ ॥ द्रव्याचेपर्वतलोटले ॥ ब्राह्मण
सर्वसरवीकेले ॥ मगअवभृतस्नानतयेवेळे ॥ करिताझालाब्रह्मदेव ॥
॥ २५ ॥ सकळब्राह्मणीकरूनिस्नान ॥ करितांयज्ञासीप्रदक्षिणा ॥ तंव-
शरीरहालविलेंजाणा ॥ गयासुरेंतेधवां ॥ २६ ॥ तेंदेखोनिकमळेश्वर ॥ ह्म-
णतीउठतोकींअसुर ॥ पुढतीआतांप्रळयथोर ॥ अनिवारमांडेल ॥ २७
॥ ह्मणतीनउरेत्रिभुवन ॥ मगहरीचाधांवाकरीचतुरानन ॥ करितेझालेसं-
पूर्ण ॥ ह्मणतीधांववेगींगोविंदा ॥ २८ ॥ हाउठतोकींअसुर ॥ तूंभक्तव
त्सलउदार ॥ चालचालसत्वर ॥ त्रिभुवनहेंबुडवीलहा ॥ २९ ॥ गुरांचेपा
ळेंजैसेबहुत ॥ एकलागुराखीपिटित ॥ तैसेदेवसमस्त ॥ पळतीतया- २
सीदेखतां ॥ ३० ॥ कींबाहिरीससाणाउठतां ॥ प्रळयहोयपक्षियांसम-

स्तां ॥ कीं एक व्याघ्र देखतां ॥ अजा पळती चहूंकडे ॥ ३१ ॥ तैसेंच होईल आ
तां ॥ धांव धांव वैकुंठनाथा ॥ तूं भक्तवत्सल तत्वतां ॥ प्रगटला तत्काळ तेथेंची
॥ ३२ ॥ हरी ह्मणे सकळ जे कां पर्वत ॥ धांवोनियां रे समस्त ॥ गयासुराचे पा-
य हस्त ॥ दडपा वरी बैसोनी ॥ ३३ ॥ ऐशी आज्ञा होतां ते वेळां ॥ विंध्याचळ वे-
गें धावला ॥ तो पृष्ठावरी बैसला ॥ स्कंद दोन्ही व्यापुनी ॥ ३४ ॥ जो त्रिंबक ब्रह्म-
गिरी सत्य ॥ तेणें दडपिला वामहस्त ॥ श्रीशल्य शेषाद्री पर्वत ॥ तेणें सव्य ह-
स्त रगडियेला ॥ ३५ ॥ पायांवरी गोमंताचळ ॥ दडपोनी बैसला अढळ ॥ आ
तां कटिप्रदेश सबळ ॥ दिंडिरवनामध्यें असे ॥ ३६ ॥ ते पंढरी समीप जाण ॥
पुष्पवती संगमीं पूर्ण ॥ दोनी पाय जोडूनि नारायण ॥ कटीं हस्त उभा असे ॥
॥ ३७ ॥ द्वारकेहूनि आला वनमाळी ॥ तेव्हां पुष्पवती संगमस्थळीं ॥ गाई गो
पाळ ते वेळीं ॥ उभे केले ते ठायीं ॥ ३८ ॥ तेथें वाजविला वेणूशब्द ॥ ह्मणोनि

नामवेणूनाद॥गयासुराच्याकटीवरीपद॥देऊनिउभाठाकला॥३९॥स-
त्यायशीयोजनेंरुंदमाज॥गयासुराचाअसेसहज॥तयावरीअधोक्षज
॥पदजोडोनिउभाठाके॥४०॥तेथेंसकळहीदेवआले॥तेही भोंवतेउभेरा
हिले॥अद्यापीआहेतपाउलें॥वेणूनादींस्वयंभ॥४१॥जोडिलेदोन्हीसम
पद॥तेंचिविष्णुपदसत्यप्रसिद्ध॥वरकडपदेंदेवांचींशुद्ध॥भोंवतालींउ
मटलीं॥४२॥तेथेंगोपाळवेणूवाजविती॥भक्तभाविककानीऐकती॥अ
द्यापीवेणूघेऊनिरमापती॥उभाअसेत्याठायीं॥४३॥जेथेंउभेहोतेगाई-
चेभार॥तेंअद्यापीदिसतीकर॥गोपाळांचींपदेंसमग्र॥ठायींठायींउमट-
लीं॥४४॥आधीहरीतेथेंआला॥मगलक्ष्मीपुढेंउभाठाकला॥यावरीपुं-
डलिकासीवरदीधला॥उभाराहिलासमपदीं॥४५॥गयासुराचामाजजे-
थें॥ह्मणोनिपदजोडिलेंपंढरीनाथें॥त्यावरीकाळेंबहुतें॥गयासुरेंशीरुउ

चालिलें ॥ ४६ ॥ श्वेतकीटकल्पीं मागुत्यान ॥ गयासुरें शीर उचलिलें पूर्ण ॥
मग मागुता यज्ञ करी चतुरानन ॥ आरंभीत शिरावरी ॥ ४७ ॥ शिरावरी द-
डपोन ॥ सकल बैसले सुरगण ॥ इंद्र ब्रह्मा उमारमण ॥ ऋषी ही वरी बैसले ॥
॥ ४८ ॥ सागर सरिता समस्त ॥ आणी कही गिरीवर बैसत ॥ परी मागुतें शीर-
उचलित ॥ नमानी दैत्य तितक्यांसी ॥ ४९ ॥ मग यमपुरीची शिळा ॥ यमें आ
णिली ते वेळां ॥ तिजु कां शिळा विशाळा ॥ शिरावरी ठेविली ॥ ५० ॥ वैवस्वत-
मनुचे वेळे ॥ मागुतें शीर हालविलें ॥ मग भगवंतें काय केलें ॥ मस्तकीं पद ठे-
विला ॥ ५१ ॥ ब्रह्मांडाचा भार समग्र ॥ वरी घाली श्रीधर ॥ मग ह्मणे तो असुर
॥ मज ठकविलें देवानी ॥ ५२ ॥ हकुं चि ठाव यज्ञासि मागीतला ॥ माझ्या मस्त
कावरी भार घातला ॥ वैकुंठनायक उभा ठाकला ॥ पाय दिधला मस्तकीं ॥
॥ ५३ ॥ त्यां त्रैलोक्य पाडिलें ॥ देवांनी मस्तकीं मज रगडिलें ॥ आतां कांहीं-

माझेंनचळे॥ हरिनेंठेविलापायवरी॥ ५४॥ वरेंजन्माचेंसार्थकझालें॥ प
रोपकारींशिरवेंचिलें॥ सकळदेवउभेठाकले॥ यज्ञकेलाचतुराननें॥ ५५
॥ मगह्मणेदेवांसमस्तां॥ जोंवरीसृष्टीस्थिरता॥ हाचिवरमजद्याआतां॥
चंद्रसूर्यजंवअसती॥ ५६॥ तोंवरीहरीचाचरण॥ मस्तकींअसोमाझेपू
र्ण॥ सकळसरितादेवगण॥ असेअसावेंचिरकाळ॥ ५७॥ माझेशरीरींह
रिपदपूर्ण॥ येथेंकरावेंगयाआवर्जन॥ तेणेंफेडिलेंपितृऋण॥ तोझा-
लाधन्यसंसारीं॥ ५८॥ आणिदंडिरवनांत॥ विरूपेंराहिलाभगवंत॥
वेणूनादेंसमपदसमस्त॥ तैसाचियेथेंअसोपैं॥ ५९॥ तेथेंजेकरितीग-
याआवर्जन॥ त्यांचेतृप्तहोतीपितृगण॥ ब्रह्महत्यादिपापेंसंपूर्ण॥ नास
तीलस्नानमात्रें॥ ६०॥ तेंगयेसीएकपद॥ वेणूनादींसमपदप्रसिद्ध॥ तेथें
करितीजेगयाश्राद्ध॥ दोहींठायींप्रसिद्धफळएक॥ ६१॥ भास्करक्षेत्रप-

याग॥ पंढरीवाराणसीसांग॥ वेणूनादेंगयासमग्र॥ प्रसादप्रसिद्धजाहाला
जे॥ ६२॥ सुरापानीअभक्ष्यभक्षक॥ महाचांडाळहीसकळिक॥ तेथें-
स्नानकरितांदेख॥ उद्धरोनीपैंजाती॥ ६३॥ अद्यापीगयासुरतेथें॥ अंग
हालवीनिश्चित॥ तेव्हांपृथ्वीकंपहोत॥ धन्यतोगयासुरउदार॥ ६४॥-
ब्रह्मादिकदेवआले॥ जाचेपुढेंयाचकझाले॥ तेणेनाहींकृपणत्वकेलें-
॥ देहदिधलापरोपकारा॥ ६५॥ अद्यापीतोआहेजिवंत॥ उठावयातोस
मर्थ॥ परीनउठेचिसत्यवंत॥ परोपकारींदेहदीधला॥ ६६॥ गयासुरेंथो
रकेलीकीर्ती॥ तरीचपुराणेमहिमावर्णिती॥ जाचेदेहावरीरमापती-
॥ देवांसमवेतउभाअसे॥ ६७॥ ऐसेउदारभक्त॥ तेचिझालेजीवन्मुक्त
कृपणतेचिनिश्चित॥ बुडोनिगेलेनरकपुरीं॥ ६८॥ कोरडीदावितीभ-
क्ती॥ आह्मीभक्तह्मणोनीमिरविती॥ गाजरांचीतुळणाकरिती॥ वाट

पाहातीविमानाची ॥६९॥आइक्याकारणेंप्राणजात॥ह्मणतीआ
ह्मीउदारभक्त॥ऐसियादांभिकांभगवंत॥ दूरअसेनिश्चयें॥७०॥
असोहेंगयाआख्यान॥त्रिकाळकरितांपठण॥त्याचेमुक्तहोतीपि
तृगण॥ श्रवणमात्रेंकरूनियां॥ ७१॥ पाहूनियांपितृश्रिया॥तेदिव
सींजेगयाख्यानऐकती॥त्यांचेपितृगणउत्तमगती॥पावतीलसत्य
पैं॥७२॥शिवह्मणेभवानी॥धन्यकथाहेत्रिभुवनी॥ नारदसांगेशेषा
लागुनी॥सूतमुनीप्रतीसांगे॥७३॥ब्रह्मानंदश्रीधर॥श्रोतयांविनवीवा
रंवार॥हेंगयाख्यानसुंदर॥परिसाचतुरभावार्थें॥७४॥इतिश्रीपांडुरं
गमाहात्म्यसुंदर॥पद्मपुराणीचेंपरिकर॥अपर्णेसिसांगेत्रिनेत्र॥अ
ष्टमोध्यायगोडहा॥७५॥ ॥श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ ॥श्रीमज्ज
गदीश्वरार्पणमस्तु॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ऐकमृडानीकथापवित्र॥प्रयागतीर्थराजभा-
स्करतीर्थ॥वाराणसीपांडुरंगनगर॥गयासाचारवेणूनादीं॥१॥नम-
स्कारुनीपांडुरंगचरणा॥मगनिघावेंगयावर्जना॥घृतश्राद्धकरूनीजा
णा॥नगरप्रदक्षणाकरावी॥२॥गृहाहुनीनिघावेंहर्षयुक्त॥जितकीं
पाउलेंमार्गीपडत॥तितक्यापायन्याबांधित॥पितृगणासीचदाव-
या॥३॥अश्वमेधाचेंफळ॥एकएकातांपाउल॥पितृतीर्थीपिंड-
दानकेवळ॥अतिउत्तमजरीघडे॥४॥अथवापितृपक्षभाद्रपदसमस्त
॥तोही विशेषअसेअत्यंत॥कींनिर्दोषमार्गेश्वरकृष्णपक्षसत्य॥पिंड-
दानकरावें॥५॥आंवळ्याएवढापिंड॥देतांपुण्यघडेउदंड॥नाहींतर
शीनपडेअवघड॥शमीपत्राप्रमाणे॥६॥द्रव्यअसलियाश्राद्ध॥विधि
युक्तकरावेंश्राद्ध॥किंवाशाखाफळमूळकंद॥तयाचेपिंडकरावे॥७॥

जरीअसेलसंन्यासी ॥ तरीहेंसमर्पावेंपदासी ॥ तेणआपुल्याकोटीकु-
ळासी ॥उद्धारिलेंएकदां ॥८॥पदेंविष्णूचींअसती ॥ तेथूनिपूर्वेवाहेभी-
मरथी ॥ तेथेंस्नानकरूनिनिश्चिती ॥ ब्रह्मयज्ञकरावा ॥ ९॥ दोनप्रहर-
झालियातत्वता ॥ जावेंगोपाळपर्वता ॥कुंडासमीपस्नानकरितां ॥पितृ
गणउल्हासती ॥१०॥ तेथोनिपरतोनियांजावें॥ समपदींपिंडदानकरावें
॥मुष्टीभरीतीळटाकावे ॥पुण्यवंतसंगमीं॥११॥ जेजेनिपुत्रीकमेले ॥-
अधोगतीएकपडिले ॥त्याचेंक्रियाकर्मनसेझालें॥ तेउद्धरिलेतिळाने ॥
॥१२॥सकळझालियाश्राद्धविध्युक्त॥ मगपूजावीपांडुरंगमूर्ती ॥ तेणे
पितृगणपावतीतृप्ती॥ मुक्तझालेभगवंतपाहातां ॥१३॥ मगपुष्पवती-
संगमीजाण ॥स्नानकरावेंआवडीकरून॥ तेणेकरूनिपितृगण ॥उ-
ल्हासतीसर्वही ॥१४॥ मगशरावतीसंगमीस्नान॥ तेथेंकरावेंपितृतर्प-

ण ॥ धर्मलिंगाचें पूजन ॥ करावें तेथें साक्षेपें ॥ १५ ॥ धर्मराजें पूर्वीं येउन ॥ तेथें केलें लिंगस्थापन ॥ मारुतीसमपदीं जाउन ॥ साष्टांगनमस्कार करावा ॥ १६ ॥ करावें ब्राह्मणसंतर्पण ॥ तेणें तृप्त होय नारायण ॥ पूर्वीं गोपांसमवेत आपण ॥ श्रीकृष्ण तेथें क्रीडले ॥ १७ ॥ तेथें बैसोनि मुरारी ॥ गोपाळांसी वांटिली शिदोरी ॥ अन्नाचा मोटा निर्धारी ॥ अद्यापी तेथें साक्षी असे ॥ १८ ॥ दहींभात विखरला चहूंकडे ॥ सूक्ष्म दिसती तेखडे ॥ हुतूतू वड जे वांकडे ॥ खेळले तेथें हरी सवें ॥ १९ ॥ वाद्यें वाजती गंभीर ॥ घुमन्या कुमन्या पांवे सुस्वर ॥ टाळ मृदंगाचे झणत्कार ॥ टाळिया गजरें हरिनाम ॥ २० ॥ तेथें मृदंगाचीं चामरें ॥ झळकती दोहींकडे सुंदरें ॥ हरीवरी पल्लव छत्रें ॥ चिमणे गोपाळ धरिताती ॥ २१ ॥ मूर्ती सांवळी गोमटी ॥ अंगीं केशराची उटी ॥ तिलक रेखिला ललाटीं ॥ रत्नें मुकुटीं झळक

मा- केळीअवघीगया॥भावेंपूर्णऐकतां॥३७॥धरितांविठ्ठलाचेचरण॥ अ
२ तोसकळफेडीपितृऋण॥भक्तकेवारीजगज्जीवन॥तारीपूर्णभवा- ९
धीं॥३८॥अंबरीषंजन्ममरण॥आपणफेडीश्रीभगवान॥भक्तां-
चेंअणुमात्रन्यून॥पडोंनेदीमहाराज॥३९॥ब्रह्मानंदपंढरीराणा॥श-
रणरिघावेंत्याचियाचरणा॥तोमुक्तझालाजाणा॥सकळऋणापासू-
नी॥४०॥श्रीब्रह्मानंदाचेचरण॥तेथेंतनमनधनेजावेंशरण॥त्याचेप
रीपिंडदान॥करितांजन्ममरणतुटेल॥४१॥गुरुपदींपिंडदानकेलें॥
तरीसर्वभाग्यफळासीआलें॥थोरगयाआवर्जनकेलें॥कोटिकुळेंउ
द्धरळीं॥४२॥नकरितांगुरुपदींपिंडदान॥तरीसकळगेलेंव्यर्थभज-
न॥तयासीकैचेंआत्मज्ञान॥तेपशुजाणसंसारीं॥४३॥पशूसिन-
व्हेपिंडदान॥हापशूहूनिअधिकपूर्ण॥पशूसनाहींअभिमान॥हा ३

माजलापूर्णअहंभावें ॥ ४४ ॥ पश्यूनकरीचनिंदा ॥ हाभलतेंचिवटवटी-
सदा ॥ तोवंचलापरमपदा ॥ जन्मआपदाभोगील ॥ ४५ ॥ असोहेमू-
ढजन ॥ गुरुपदींपिंडदान ॥ तेंचितरलेधन्यजाण ॥ अगाधगुणतयाचे
॥ ४६ ॥ बहुकाळाचेंआदिक्षेत्र ॥ ब्रह्मादिदेवाचेंमाहेर ॥ सकळसंतांचें-
निजघर ॥ तेंपंढरपूरजाणावें ॥ ४७ ॥ पंढरीपुढेंभीमातटीं ॥ क्षेत्राचेवाम
भागींवाळुवंटीं ॥ बिंदुस्थानाचेभृकुटीं ॥ ब्रह्मानंदसमाधिस्थ ॥ ४८ ॥-
समाधिस्थळींवृंदावन ॥ पूर्वमुखशोभायमान ॥ तेथेंघालावेंलोटां
गण ॥ प्रेमभावेंतत्वता ॥ ४९ ॥ तोयतिराजमुकुटमणी ॥ कैवल्यदाता
पूर्णज्ञानी ॥ मार्गेश्वरशुद्धबीजेदिनी ॥ रविवारींसमाधिस्थ ॥ ५० ॥ ब्र-
ह्मानंदस्वामीपिता ॥ गुरूतोचिमातात्राता ॥ श्रीधरह्मणेभजवरदाता
॥ तयापरतानसेची ॥ ५१ ॥ पांडुरंगआणिब्रह्मानंद ॥ उभयनामारूप-

अभेद॥ जो भक्तिपदीं मिरवीपद॥ सच्चिदानंदरूपडें॥ ५२॥ पद्मपुरा-
णींचें संदर॥ पांडुरंगमाहात्म्यपरिकर॥ अपर्णेसी सांगे त्रिनेत्र॥ नव-
मोध्याय गोड हा॥ ५३॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ ॥ श्रीमज्जग-
दीश्वरार्पणमस्तु॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॥पार्वतीसह्मणेशंकर॥पावनक्षेत्रपंढरपूर॥भ
क्तकैवारीमनोहर॥विटेवरीउभाजेथें॥१॥ यंत्रमयक्षेत्रसकळ॥म
ध्यपीठश्रीविठ्ठल॥तेंकेवळबिंदुस्थळ॥जेथेंघननीळगुप्तअसे॥२॥
यंत्रावरीदेवसकळ॥त्याचीकर्णीकांकेवळ॥मध्यभागींतमाळनीळ॥
श्रीविठ्ठलउभाअसे॥३॥ कींदेवतारूपेंसकळसेवक॥उभेजोडोनीह-
स्तक॥मध्येंरुक्मिणीनायक॥स्वामीसमर्थउभाअसे॥४॥कींसकळ
देवयाचकसत्य॥मध्येंश्रीविठ्ठलभाग्यवंत॥दाताउदारयाचकतृप्त॥
करीमोक्षदेऊनियां॥५॥सकळदेवरोगेंव्यापिले॥मगयावैद्यासीशर-
णआले॥तयाचेंमुखदेखिलें॥उठोनिपळालेसर्वरोग॥६॥जेपंचभूतां
नीझडपले॥यमाचेमेळेंपडियेले॥तयापंचाक्षरीयासीशरणआले
॥पंढरायेशोधितां॥७॥त्याचेदेखतांचिचरण॥भूतेंपळतीनलगतां-

क्षण ॥ मोटा पंचाक्षरी रुक्मिणीरमण ॥ करितां स्मरण दोष नुरे ॥ ८ ॥
हा स्वयंप्रकाश महद्भुत ॥ एक विष्णु विश्व भरित ॥ सकळ भूतें होत जात
॥ तयाचे इच्छे करूनी ॥ ९ ॥ पंढरीचें भूत मोटें ॥ भावार्थीयां झडपी नेटें ॥ म
गते जावों नेदी कोठें ॥ क्षणभरी आपणाविण ॥ १० ॥ विठ्ठलें झें पाउँनि झ
डपिलें ॥ त्यासि संसार नावडे मन विटलें ॥ महद्भूत हें लागलें ॥ वेडें केलें
सर्वदा ॥ ११ ॥ देखतां श्रीपंढरी ॥ तें भूत संचरे अंतरी ॥ संसारीं मग उरी ॥
कैंची आहे सांगपां ॥ १२ ॥ हे भूत झडपी ज्यासी ॥ त्याची दशा होईल कैसे
सी ॥ उगेच नाचती वाळुवंटीसी ॥ टाळ्या पिटती आनंदें ॥ १३ ॥ त्याचे सं-
गती जे लागले ॥ तेही तैसेचि उठिले ॥ एक प्रेमें दाटले ॥ एक लोळती गड-
बडां ॥ १४ ॥ एक तयाची क्रीडा ऐकती ॥ एक उगेचि गदगदां हांसती ॥ अ
वघे एकदांचि हाक देती ॥ तरले ह्मणती संसारीं ॥ १५ ॥ एक करिती धर्म- १

दान ॥ तृण समानलेखतीधन ॥ एकधरूनबैसतीमौन ॥ भूतेंसंपूर्णझ-
डपिले ॥ १६ ॥ एकफारबडबडती ॥ असंख्यातलीलावर्णिती ॥ एकबै-
सलेठांयींडोलती ॥ अंतरखुणेकरूनियां ॥ १७ ॥ एकहरिमुखविलो-
किती ॥ डोळीयांचीपातींनहालती ॥ तेताठलेजाणनिश्चिती ॥ महाभूतें
झडपिले ॥ १८ ॥ एकबैसलेसमाधिस्थ ॥ अंतरींव्यापिलेंभूत ॥ बाहेर-
दिसतातीभ्रांत ॥ झालेविरक्तदाराधनी ॥ १९ ॥ एकमुक्तहिंडती ॥ त्या-
रीमुक्तीदृष्टीनाणिती ॥ एवदेंब्रह्मांडनिश्चिती ॥ नाहींदृष्टीतयाचा ॥ २०
॥ भूतेंझडपिलेंभारी ॥ एकझालेब्रह्मचारी ॥ दृष्टीनादिसेनरनरी ॥ ना
हींउरीसंसारा ॥ २१ ॥ एकगृहस्थाश्रमीवर्तती ॥ परिवारआपलेनह्म-
णती ॥ कुटुंबचिंतानकरिती ॥ भूतेंनिश्चितीझडपिलें ॥ २२ ॥ एकघर
दारटांकुनी ॥ वानप्रस्थसेवितीवनी ॥ विसरलेमानापमानी ॥ नाहीं-

मा- आठवदेहाची॥२३॥एकसंसारींअग्नलाउनी॥कामक्रोधमदजा- अ·
२ ळोनी॥मत्सरदंभत्यजोनी॥झालेपूर्णसंन्यासी॥२४॥एकदंडकमं १०
डलूवस्त्र॥टाकूनियांझालेदिगंबर॥करतलवासपात्र॥आपपरने-
णती॥२५॥इंद्रियेंवर्ततीव्यापारीं॥परीतेनाहींतदेहावरी॥कर्मअ
कर्मकेलेंबाहेरी॥कांहींदुसरेंनठेविती॥२६॥सृष्टिझालीकिंवानाहीं
॥हेंसमूळनेणतीकांहीं॥भूतेंव्यापिलेंसर्वही॥आठऊंकाहींउरेचिना
॥२७॥ऐसेंहेंपंदराचेंभूत॥येणेंबहुतांचाकेलाघात॥भेदांचींलक्षणें
समस्त॥याजपाशींतेऐका॥२८॥जोयालाभावार्थींभेटे॥तयासीठ-
कवितोबहुतनेटें॥हिंडेभक्तांचियेपाठें॥प्रेमाचेपाशघालुनी॥२९॥-
प्रेमपाशघालुनी॥जीवेंमारीमुळींहुनी॥वासनापिशवीतेक्षणीं॥ने- २
ळीहिरोनीभेदयेणें॥३०॥संचींतवाटवाहोता॥तोहीनेलापाहतपाह

वां ॥ देहबुद्धीचे कोंहळेतत्वता ॥ क्षणनलागतांतेणेनेले ॥ ३१ ॥ भक्त
भाग्यवंतबहुत ॥ येणेंबुडविलेंनिरंजनात ॥ पुनः जन्मासीनयेत ॥
ऐसेंकरितमैंदहा ॥ ३२ ॥ अनंतजन्माचींपुण्येंबहुत ॥ तयाचेकवे-
सीसांपडत ॥ कटींठेऊनियांहस्त ॥ पालथाघेतोमैंदहा ॥ ३३ ॥ जि-
तुकींयेतीयाचेभेटी ॥ तितक्यांसिजपतोघालावयापोटीं ॥ बळि-
याबळकटजगजेठी ॥ भीमातीरींउभाअसे ॥ ३४ ॥ ऐकपार्वतीसाव-
धान ॥ मुख्यतेंबिंदुस्थान ॥ तेथेंचिकटीकरठेउन ॥ भीमक्षेत्रामाजीअ
से ॥ ३५ ॥ माझेंस्वरूपतेंक्षेत्रजाण ॥ ममहृदयतेंबिंदुस्थान ॥ तेथें-
चिकटिकरठेऊन ॥ भीमक्षेत्रामाजीअसे ॥ ३६ ॥ तोचिउभालक्ष्मी-
जवळी ॥ तोचिपुंडलिकासिन्याहाळी ॥ त्रैलोक्यभरीवनमाळी ॥ स
र्वांठायींव्यापक ॥ ३७ ॥ तोचिवेणूनादींउभाश्रीहरी ॥ तोचिगेलामथुरे

भीतरी ॥ कंसचाणूराचा अरी ॥ मगतेथें चिराहिला ॥ ३८ ॥ संदीपना-
पाशीं विद्याभ्यास ॥ तोचि करी हृषीकेश ॥ मथुरा करूनि यां वोस ॥ द्वार-
केशी तो गेला ॥ ३९ ॥ तेणेचि रुक्मिणी उठविली ॥ दिंडिरवनीं पाठवि-
ली ॥ समाधान करावया ते वेळीं ॥ आपणचि तेथूनि पैं आला ॥ ४० ॥ क-
रूनि रुक्मिणीचें मीस ॥ पहावया आला पुंडलिकास ॥ तोचि हा हृषी-
केश ॥ उभा तिष्ठत अद्यापी ॥ ४१ ॥ ऐसें हें जाण आख्यान ॥ देवी तुज सां-
गीतलें जाण ॥ महा औषध पूर्ण ॥ भवरोगातें विदारी ॥ ४२ ॥ हे कथा औ-
षधरलकेसरी ॥ भवहिरण्यकशिपू विदारी ॥ करी पापकामनातें संहा-
री ॥ देहदावाग्नीकेवळ ॥ ४३ ॥ झाडावया पापमळ ॥ हे कथा गंगा केवळ
॥ जे दुरात्मे दुर्जन खळ ॥ तयास हें बिंदु स्थळ न सांगावें ॥ ४४ ॥ जे निंदक
खळ दुश्चित ॥ जे संतांसी उपहासित ॥ तयासी हें करावें गुप्त ॥ कथा ही

परीनसांगावी ॥ ४५ ॥ तथापि दुर्जनासी दावितां तें स्थळ ॥ तयावरी कोपेन मी तत्काळ ॥ ऐसिया सांगोनी तें स्थळ ॥ व्यर्थ काय शिणावें ॥ ४६ ॥ दुष्टासि दावितां ते स्थळ ॥ आपुलें पुण्य सर्व निर्फळ ॥ जे प्रमाणीक केवळ ॥ तयासीच दाखवावें ॥ ४७ ॥ कार्तिकयात्रा पूर्वीं प्रमाण ॥ सकळ देव येती धांवोन ॥ गरुडध्वजपताका नरयान ॥ घेऊनि येती यात्रेसी ॥ ४८ ॥ करिती विठ्ठलनामाचा गजर ॥ येती प्रेमळ भक्तांचे भार ॥ ब्रह्मानंदीं देव समग्र ॥ धांवती उत्साह पाहावया ॥ ४९ ॥ श्रीधर विनवी श्रोतियांलागुनी ॥ कलियुगीं भक्तांचा चक्रपाणी ॥ तेणे आषाढी यात्रा भरूनी ॥ महोत्साह वाढविला ॥ ५० ॥ हें पांडुरंग आख्यान ॥ दाहा वेळ करितां पठण ॥ तयासी होय महाज्ञान ॥ सकळ दोष नासती ॥ ५१ ॥ वंध्या स्त्रिया हें पढती ॥ तिये सि होईल संतती ॥ महापिशाचें दूर होती ॥ दाहा आवर्तने करूनियां ॥ ५२

विद्याधनप्राप्तहोय ॥ सर्वकल्पनासिद्धीसजाय ॥ श्रवणकरितांमहाभ
य ॥ दूरहोयतत्काळ ॥ ५३ ॥ दारिद्र्यंपीडिलाअत्यंत ॥ हेंपांडुरंगमाहा-
त्म्यपढत ॥ तयासीभक्तिमुक्तीभगवंत ॥ वसल्याठायींपुरवीतसे ॥-
॥ ५४ ॥ शिवह्मणेभवानी ॥ हेंगौप्यतुजलागुनी ॥ तूंसद्भाविकह्मणो-
नी ॥ तुजलागीसांगीतलें ॥ ५५ ॥ पाताळींचीहीकथा ॥ नारदसांगेभो
गीनाथा ॥ शौनकादिकासीसमस्ता ॥ सूतसांगेआदरें ॥ ५६ ॥ श्रीधर-
ह्मणेसंतां ॥ बहुतआवडेमजहीकथा ॥ परमगुह्यतत्वता ॥ तुह्माप्रती
प्रगटकेली ॥ ५७ ॥ बहुतदिवसपर्यंत ॥ हेंपांडुरंगमाहात्म्यहोतेंगुप्त ॥
त्यावरीकठिणअद्भुत ॥ कोणासीश्रुतनव्हतेंहें ॥ ५८ ॥ जोक्षीराब्धि
सागरविलासी ॥ महाविष्णूह्मणतीत्यासी ॥ जोहागुरूनिश्चयेसी
॥ संप्रदाईमूळपें ॥ ५९ ॥ नाभीकमळींजन्मलाविधी ॥ त्याचेपोटींज्ञा

लानिधी ॥ तेअविज्ञानत्रिशब्दी ॥ ब्रह्मदेवेंदीधलें ॥ ६० ॥ त्याचेपोटींपू-
र्णावतार ॥ झालादत्तात्रयदिगंबर ॥ अत्रिनेंज्ञानसमग्र ॥ दत्तात्रयासी
दीधलें ॥ ६१ ॥ दत्तात्रेयेंतेंज्ञान ॥ दीधलेंसदानंदालागुन ॥ तेंच्चिरामानंदीं
पूर्ण ॥ निजज्ञानीबिंबलें ॥ ६२ ॥ तेथूनिझालाअमलानंद ॥ पुढेंगंभीरा
नंदप्रसिद्ध ॥ तेथूनिसहजानंदविशद ॥ कल्याणमठींराहेजो ॥ ६३ ॥ ते-
थूनिपूर्णानंदअवतार ॥ भक्तांठेऊनिनिरंतर ॥ घेतलागर्भीअवतार ॥
स्वामीमाझाअसेतो ॥ ६४ ॥ दाहाअध्यायपर्यंत ॥ पांडुरंगमाहात्म्य
ग्रंथ ॥ कींदशअवताररूपनिश्चित ॥ दाहाअध्यायअसतीहे ॥ ६५
॥ कींदाहारवणवृंदावन ॥ माजीतुळसीतेच्चिरुक्मिण ॥ वरीघालितां
पांडुरंगजीवन ॥ तेणेंकरूनिटवटवित ॥ ६६ ॥ दाहाअध्यायग्रंथन-
त्वता ॥ प्रीतीपावोपंढरीनाथा ॥ ग्रंथरूपतत्वता ॥ तूंच्चिअससीपैं ॥ ६७

गृहीं संग्रहितां ग्रंथ ॥ दारिद्र्यविच्छिन्न होय समस्त ॥ भूतप्रेतबाधा निश्चित ॥ नाहीं सर्वथा ते ग्रहीं ॥ ६८ ॥ हा ग्रंथ करितां श्रवण ॥ पांडुरंग येऊनि आपण ॥ तयाचें संकट सर्व वारून ॥ अंतर्बाह्य रक्षितो ॥ ६९ ॥ ब्रह्मानंदस्वामी धरह्मणे ॥ या ग्रंथीं भाव धरूनि सत्य पणें ॥ मग संसार वासी नाहीं उणें ॥ सत्य सत्य त्रिवाचा ॥ ७० ॥ पद्मपुराणींचें सुंदर ॥ पांडुरंगमाहात्म्य परिकर ॥ अपर्णेसि सांगे त्रिनेत्र ॥ दशमोध्याय गोड हा ॥ ७१ ॥ ॥ इति पांडुरंगमाहात्म्य समाप्त ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥ ॥ शके १७८२ रौद्रनाम संवत्सरे चैत्र शुद्ध ७ गुरुवार ते दिवशीं ग्रंथ समाप्त असे ॥ ∴ छ ॥ ∴ छ ॥ ∴ छ ॥

मुंबईंत बापू सदाशिव शेट हेगिष्टे यांचे छापखान्यांत हें पुस्तक छापिलें· ठिकाण हनुमान् गल्लीची आळी ॥ ∴ छ ॥ ∴ छ ॥ ∴ छ ॥

याग्रंथाचे अध्याय दाहा व दाह्या मिळून एकंदर वोव्या संख्या.

१ अध्याय · · ·	वोवी	७४	६ अध्याय · · ·	वोवी	४७
२ अध्याय · · ·	वोवी	१११	७ अध्याय · · ·	वोवी	५०
३ अध्याय · · ·	वोवी	९६	८ अध्याय · · ·	वोवी	७५
४ अध्याय · · ·	वोवी	९७	९ अध्याय · · ·	वोवी	५३
५ अध्याय · · ·	वोवी	७२	१० अध्याय · · ·	वोवी	७१

इतिपांडुरंगमाहात्म्यसमाप्त.